

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

พระณัฐนนท์ จิตฺตสำโร (วรวงค์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

พระณัฐนนท์ จิตฺตสำโร (วรวงค์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567
(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

PEOPLE'S PARTICIPATORY MANAGEMENT BASED ON BUDDHIST PRINCIPLES IMPLEMENTED BY THUNG KHAO LUANG SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, THUNG KHAO LUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE

PHRA NATTANON JITASHANGVARO (VORAWOANG)

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN BUDDHISTIC LOCAL GOVERNMENT
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2024

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	**การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด**
ชื่อนักศึกษา	:	**พระณัฐนนท์ จิตฺตสำโร (วรวงค์)**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์**
ปีพุทธศักราช	:	**2567**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**พระครูกิตติวราทร, ผศ. ดร.**

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทฺธิสิริ, ผศ.)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ :

ประธานกรรมการ .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรพล พรมกุล)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา) .....

(พระครูกิตติวราทร, ผศ. ดร.)

กรรมการ .....

(พระครูสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร.)

กรรมการ .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จำรัส บุดดาพงษ์)

กรรมการ .....

(พันตำรวจตรี ดร.พชรเดช เสมานู)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Topic	:	People's Participatory Management based on Buddhist Principles Implemented by Thung Khao Luang Subdistrict Administrative Organization, Thung Khao Luang District, Roi Et Province
Student's Name	:	Phra Nattanon Jitashangvaro (Vorawoang)
Degree Sought	:	Master of Political Science
Program	:	Buddhistic Local Government
Anno Domini	:	2024
Advisor	:	Phrakhrukittiwarathon, Asst. Prof. Dr.

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master Degree of Political Science. (Buddhistic Local Government)

Dean of Faculty of Social Sciences .....
(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri, Asst.Prof.)

Thesis Committee :
Chairman .....
(Asst.Prof.Dr. Suraphon Promgun)

Member (Advisor) .....
(Phrakrukittiwarathorn, Asst. Prof. Dr.)

Member .....
(Phrakhrusamu Silasak Sumato, Dr.)

Member .....
(Asst.Prof.Dr. Chamras Buddapong)

Member .....
(Pol. Maj. Dr. Pacharadech Semanu)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	**การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด**
ชื่อนักศึกษา	:	**พระณัฐนนท์ จิตฺตสำโร (วรวงค์)**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์**
ปีพุทธศักราช	:	**2567**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร.**

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง จำนวน 348 คน เครื่องมือวิจัยได้แก่แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบสมมุติฐานได้แก่ ค่าที และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า :

1) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามลำดับ โดยแต่ละด้านได้มีการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 เข้าไปประยุกต์ใช้

2) ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3) ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ได้แก่ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการเข้าไปสังเกตการณ์การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, การมีส่วนร่วม, หลักพุทธธรรม, องค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

Thesis Topic	:	**People's Participatory Management based on Buddhist Principles Implemented by Thung Khao Luang Subdistrict Administrative Organization, Thung Khao Luang District, Roi Et Province**
Student's Name	:	**Phra Nattanon Jitashangvaro (Vorawoang)**
Degree Sought	:	**Master of Political Science**
Program	:	**Buddhistic Local Government**
Anno Domini	:	**2024**
Advisor	:	**Phrakhrukittiwarathon, Asst. Prof. Dr.**

The objectives of this research were 1) to study people's participatory management based on Buddhist Principles implemented by Thung Khao Luang Subdistrict Administrative Organization, Thung Khao Luang District, Roi Et Province 2) to compare the opinions on people's participatory management based on Buddhist Principles implemented by Thung Khao Luang Subdistrict Administrative Organization in mention, classified by genders, ages, education levels occupation and income , and 3) to collect recommendations on people's participatory management based on Buddhist Principles implemented by Thung Khao Luang Subdistrict Administrative Organization, Thung Khao Luang District, Roi Et Province. The sample group was people aged 18 and over in Thung Khao Luang Subdistrict Administrative Organization, 348 in number. The research instrument was a five-rating scale questionnaire with content validity between 0.67-1.00 and reliability at 0 .95. The statistical analyses employed include frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The results show that :

1) People's participatory management based on Buddhist Principles implemented by Thung Khao Luang Subdistrict Administrative Organization, Thung Khao Luang District, Roi Et Province overall and in each aspect, they are at a high level, ranked in order of average scores from highest to lowest as follows: participation in decision-making, participation in receiving benefits, participation in evaluation, and participation in operations, respectively. Each aspect has integrated and applied the four principles of Sangahavatthu (The four bases of social harmony).

2) A comparison of opinions on people's participatory management based on Buddhist Principles implemented by Thung Khao Luang Subdistrict Administrative Organization, Thung Khao Luang District, Roi Et Province, found that personnel of different genders, ages, education levels, occupation, and income overall and each aspect no different.

3) Suggestions for people's participatory management based on Buddhist Principles implemented by Thung Khao Luang Subdistrict Administrative Organization, Thung Khao Luang District, Roi Et Province, are as follows: The public should participate in presenting the community's problems and needs, in working alongside local administrative organizations, and in observing the operations of local administrative organizations.

Keywords : Management, Participatory, Buddhist Principles, Subdistrict Administrative

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากหลายท่าน และสามารถดำเนินการศึกษาค้นคว้าได้เป็นผลสำเร็จผู้ทำวิจัยจึงขอกราบขอบคุณมาณ โอกาสนี้

ขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัย พระเมธีวัชราภรณ์, รศ.ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร. ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และยังเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ได้ให้ความเมตตาให้ความรู้ ให้คำแนะนำชี้แนะ และตรวจสอบแก้ไข ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.สุรพล พรมกุล ประธานกรรมการ พระครูสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร. ผศ.ดร.จำรัส บุดดาพงษ์ พ.ต.ต.ดร.พชรเดช เสมานู กรรมการ พระครูปลัด สุริยะ ชวนปญโญ, ดร. ดร.พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า, ดร.เวชสุวรรณ อาจวิชัย, และคณาจารย์สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ทุกท่านที่เป็นอาจารย์ประสิทธิ์ประสาทวิชา

ขอกราบขอบพระคุณ พระเทพวชิรวิมล, ดร. ขอขอบคุณ ดร.มัตติกา กอมาตย์ และนายนรินทร์ ทิพยศักดิ์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งให้คำชี้แนะ ตรวจสอบแก้ไขและปรับข้อความให้สมบูรณ์

ขอขอบคุณ นายนิพนธ์ สรรพวุธ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง ที่ให้ความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง และประชาชนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ประโยชน์และคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นพุทธบูชาแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และสุดท้ายขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจในการเรียนและจัดทำวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

พระณัฐนนท์ จิตฺตสำโร (วรวงค์)

สารบัญคำย่อ

การใช้อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยใช้การอ้างอิงจากพระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และพระสูตรและอรรถกถาแปล เล่มที่ 1 ภาคที่ 2 ตอนที่ 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยอันเป็นคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการค้นคว้า ซึ่งมีคำย่อ และคำเต็มเรียงตามลำดับเล่ม ดังนี้

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระสุตตันตปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ		**คำเต็ม**		
สำ.ม.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	สำยุตฺตนิกาย	มหาวารวคฺค
องฺ.จตุกฺก.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	องฺคุตฺตรนิกาย	จตุกฺกนิปาต

สำหรับการอ้างเลขที่อยู่หลังชื่อย่อคัมภีร์ พระไตรปิฎก มี 2 แบบคือ แบบ 3 ตอนสำหรับพระไตรปิฎก และแบบ 2 ตอนสำหรับอรรถกถา เช่น ขุ.มหา. 29/131/87. หมายถึง ขุทฺทกนิกาย มหานิเทส เล่มที่ 29/ ข้อ 13 / หน้า 87. และที.ม.อ. 2/34 หมายถึง ทีฆนิกาย สุมงฺคลวิลาสินี มหาวคฺคอฏฺฐกถา เล่ม 2 ข้อ 34

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ช
กิตติกรรมประกาศ..... ฌ
สารบัญคำย่อ..... ญ
สารบัญ..... ฎ
สารบัญตาราง..... ฐ
สารบัญภาพ..... ณ
บทที่
1 บทนำ..... 1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย..... 3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 3
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย..... 4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ..... 4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ..... 8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับแบบมีส่วนร่วม..... 16
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น..... 22
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม (หลักสังคหวัตถุ 4)..... 25
2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย..... 30
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 36
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 40
3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 42
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 42
3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง..... 43
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 43
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... 44
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 45
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 46
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 47

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 49
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 49
4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 49
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 50
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 71
5.1 สรุปผล..... 71
5.2 อภิปรายผล..... 73
5.3 ข้อเสนอแนะ..... 74
บรรณานุกรม..... 76
ภาคผนวก..... 81
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย..... 82
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย..... 84
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ..... 88
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล..... 90
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย..... 92
ภาคผนวก ฉ ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... 100
ประวัติผู้วิจัย..... 104

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

2.1 ชื่อหมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน และจำนวนประชากร..... 31
2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง..... 32
3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร..... 42
4.1 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 50
4.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและรายด้าน..... 51
4.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)..... 52
4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)..... 54
4.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)..... 56
4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)..... 57
4.7 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ..... 58
4.8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ..... 59
4.9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามอายุ..... 60

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.10 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา..... 61

4.11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามจำแนกตามระดับการศึกษา..... 62

4.12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอาชีพ..... 63

4.13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอาชีพ..... 65

4.14 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามรายได้..... 66

4.15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามรายได้..... 67

4.16 ความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม..... 68

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย..... 41

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ปรากฏอยู่ใน 2 หมวดสำคัญ ได้แก่ หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ และหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ใกล้มือของประชาชน ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีส่วนร่วมได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งยังเป็นบทเรียนรู้แก่ประชาชนที่จะเข้าถึง การเมืองการปกครองในระดับชาติต่อไป หรืออีกนัยหนึ่ง คือ การปกครองระดับชาติจะก้าวหน้ามีคุณภาพเช่นไร ย่อมขึ้นอยู่กับฐานคุณภาพของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่หนุนส่งขึ้นมา ฐานการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มั่นคง ย่อมค้ำจุนหนุนเนื่องให้การเมืองระดับชาติมีความเข้มแข็ง ก้าวหน้า และยั่งยืนสามารถนำพาประชาชนและประเทศชาติให้มีความมั่นใจ ผาสกุ และมั่นคงได้ (โชคสุข กรกิตติชัย, 2560, หน้า 1)

การพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อส่งเสริมทุนทางสถาบันของประเทศไทยในระยะเวลาของแผนพัฒนาท้องถิ่น ฉบับที่ 13 ว่า การยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพของการบริหารจัดการภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรมและทันต่อสถานการณ์ โดยเร่งปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถให้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐานแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมมีการเชื่อมโยงจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นได้อย่างมีบูรณาการ และมีธรรมาภิบาล ภาครัฐจึงต้องเร่งพัฒนากลไกทางสถาบันที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัลและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการสาธารณะให้มีความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ร่วมกับการใช้ข้อมูลและกระบวนการมีส่วนร่วมในการออกแบบนโยบายสาธารณะและการกำกับดูแลการดำเนินงานของรัฐให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดรับกับสภาวการณ์ที่ปรับเปลี่ยนไปได้อย่างฉับไว เพื่อเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่โดยภาครัฐต้องทบทวนบทบาทและกระบวนการทำงาน เน้นการพัฒนาสมรรถนะให้ยืดหยุ่นคล่องตัว เชื่อมโยงและเปิดกว้าง ควบคู่กับการพัฒนาข้อมูลและบริการภาครัฐในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนและภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกรวดเร็วและประหยัด เพื่อให้สามารถให้บริการสาธารณะที่มีคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเท่าทันต่อความต้องการและความคาดหวังของประชาชนและทุกภาคส่วน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2566 หน้า 17-18)

ปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมทำร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบ ยังพบปัญหาในการดำเนินงาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐและประชาชนขาดการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดและความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน และการไม่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจนทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถทำงานให้ดีขึ้นได้เพราะไม่มี

มาตรฐานในการทำงานที่ชัดเจน องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งก็จะต้อบทราบปัญหาดังกล่าว และนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง ตลอดจนการอำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาที่ยั่งยืน องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จึงมีนโยบายเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ความต้องการ และรวบรวมปัญหาความต้องการดังกล่าวไปเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ด้านการท่องเที่ยว และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการนั้นและหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังคงมีทรัพยากรจำกัด ทั้งทรัพยากรบุคคล งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีความโปร่งใส และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ท้องถิ่นของตน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ตามหลักพุทธธรรม คือ การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ การสงเคราะห์เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอเป็นต้น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น (แผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง, 2566, หน้า 10-15)

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม คือ การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ การสงเคราะห์เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น และการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ ในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์ ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนประชากร 3,729 คน (สำนักทะเบียนราษฎร์ตำบลทุ่งเขาหลวง, 2567)

2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์ ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 348 คน โดยใช้วิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, อ้างถึงใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543, หน้า 138)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (วชิรวัชร งามละม่อม, 2559, หน้า 1) หลักพุทธธรรม คือ การนำหลักสังคหะวัตถุ 4 อันประกอบไปด้วย 1. ทาน คือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น 2. ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ 3. อัตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 4. สมานัตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย (องฺ.จตุกฺก. 21/32/50)

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4.4 ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ปี พ.ศ. 2567

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ทำให้ทราบถึงการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.2 ทำให้ทราบผลเปรียบเทียบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.4 ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในทางปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหาร หมายถึง การทำงานให้เกิดการขับเคลื่อนในตำบลนั้นเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวงในการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่น ที่ต้องร่วมกันทำงาน ร่วมกันรับผิดชอบ เน้นการทำงานแบบสร้างความเข้าใจถึง ปัญหาและอุปสรรค ในชุมชน พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในภาพรวมและผลกระทบที่เกิดขึ้นในการกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีการร่วมคิด ร่วมทำ ริเริ่มในการพิจารณาในการตัดสินใจในการปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเองทุกขั้นตอนการของการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ทั้งในการเตรียมความพร้อมหาแนวทางในการแก้ปัญหา การปฏิบัติในการแก้ไขปัญหา รวมถึงติดตามประเมินผลในการแก้ไขปัญหาร่วมกันดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในการเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน การจัดทำแผนพัฒนาชุมชน การทำประชามติเพื่อแก้ไขปัญหาในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชน การจัดกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่างๆ ในการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง ประชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การดำเนินงานและการบริหารจัดการตามแผนพัฒนาชุมชน เช่น ร่วมสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การมีส่วนในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ส่วนร่วมในการ

สนับสนุนการจัดการกิจกรรมภายในชุมชนท้องถิ่น ส่วนร่วมในการพูดคุยระหว่างกลุ่มงานต่างๆ ในชุมชน เป็นต้น

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การส่วนร่วมในการติดตามการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เช่น ได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนมากขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การพบปะสังสรรค์สร้างความสามัคคีในชุมชนมากขึ้นของการดำเนินงาน สามารถนำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ได้รับการอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน เป็นต้น

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง ส่วนร่วมในการเข้าไปสังเกตการณ์หรือการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง เช่น การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงาน และสภาพปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการชุมชน การมีส่วนร่วมในการติดตามดูแลอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมเสวนาและแสดงความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินผล เป็นต้น

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการบริหารที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เป็นโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิด การตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานในหลากหลายรูปแบบ การพัฒนาท้องถิ่นและประโยชน์ของประชาชนอย่างยั่งยืน อีกทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับชุมชน พร้อมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานและองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม และสิ่งสำคัญจะต้องทราบถึงประโยชน์ข้อจำกัดและอุปสรรคของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ทีมีทีมีสิทธิ์เลือกตั้ง อยู่ในทะเบียนราษฎร์ ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

หลักพุทธธรรม หมายถึง การนำหลักพุทธธรรมผสมผสานให้สอดคล้องกับความ ต้องการตรงกับสภาพความเป็นจริงและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในการพัฒนาท้องถิ่น ในการบูรณาการ หลักพุทธธรรม คือ หลักธรรมสังคหะวัตถุ 4 อันประกอบไปด้วย

1) ทาน หมายถึง การให้ทานอันเป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจและให้คำแนะนำ ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการดำรงชีพ

2) ปิยวาจา หมายถึง การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวานเป็นถ้อยคำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง การให้ข้อมูลข่าวสารด้วยวาจาที่สุภาพเพื่อการพัฒนาชุมชน และเมื่อเกิดเหตุการณ์ผิดปกติขึ้นในพื้นที่ชุมชน

3) อัตถจริยา หมายถึง การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ประชาชน ในด้านต่างๆ การบำเพ็ญให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้อื่น เป็นการปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ด้วยกำลังความคิด กำลังกาย และกำลังทรัพย์ การทำ ตนให้เป็นประโยชน์เท่าที่จะทำได้

4) สมานัตตตา หมายถึง การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย การทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญ และแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน ไม่ถือเราถือเขา รู้จักผูกมิตรกับผู้อื่น ในยามที่ตนตกทุกข์ได้ยากก็ไม่ทอดทิ้งยังช่วยเหลือ ย่อมเกิดความสุข และความสามัคคีในหมู่คณะ เพื่อใช้ในการบิริหารจัดการองค์กรให้เกิดความเข้มแข็ง เป็นหนึ่งอันเดียวกัน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง หน่วยงานหลักในท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารระในท้องถิ่น โดยการดำเนินการนั้นต้องมุ่งให้ ประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

1) เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จำแนกเป็นสองเพศ คือ (1) เพศชาย และ (2) เพศหญิง

2) อายุ หมายถึง ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับ วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ จำแนกเป็น 3 ช่วงอายุ คือ (1) 18-40 ปี (2) 41 - 60 ปี และ (3) 61 ปีขึ้นไป

3) ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จำแนกเป็น 3 ระดับการศึกษา คือ (1) ต่ำกว่าปริญญาตรี (2) ปริญญาตรี และ (3) สูงกว่าปริญญาตรี

4) อาชีพ หมายถึง อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จำแนกเป็น 4 กลุ่มอาชีพ คือ (1) เกษตรกร (2) รับราชการ (3) รับจ้างทั่วไป และ (4) อื่นๆ

5) รายได้ หมายถึง รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จำแนกเป็น 4 กลุ่ม (1) ไม่เกิน 10,000 บาท (2) 10,000 – 20,000 บาท และ (3) มากกว่า 20,000 บาท

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับแบบมีส่วนร่วม
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม
2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

2.2.1 ความหมายของการบริหารจัดการ

ติน ปรัชญพฤทธิ์ (2555, หน้า 34-35) กล่าวว่า การบริหารหมายถึงกระบวนการนำเอาการตัดสินใจและนำนโยบายไปปฏิบัติสวนการบริหารรัฐกิจนั้นหมายถึงการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติได้เสนอภารกิจสำคัญในการบริหารไว้ คือ

1) การวางแผน หมายถึง การกำหนด โครงการอย่างกว้าง ๆ ว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องลงมือปฏิบัติตามลำดับวางแนววิธีปฏิบัติพร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้น ก่อนลงมือปฏิบัติการ

2) การจัดองค์การ หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหารโดยกำหนดอำนาจหนาที่ของหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจนพร้อมด้วยกำหนดลักษณะและวิธีการติดต่อสัมพันธ์ตามลำดับชั้นลดหลั่นลงไป

3) การจัดคนเขาทำงาน หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับการบริหารบุคคลของหน่วยงาน การบริหารงานบุคคลดังกล่าวรวมตั้งแต่การแสวงหาคนทำงานมาบรรจุ การแต่งตั้ง การฝึกอบรม และการพัฒนาบุคคล การบำรุงขวัญการเลื่อนขั้น ลดขั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากงานและการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานใหดี และมีประสิทธิภาพให้คงอยู่ต่อไป

มัลลิกา ต้นสอน (2554, หน้า 10) กล่าวว่า การบริหาร (Administration) หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอานวยการ การสนับสนุนและการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2555, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่หลักทางการบริหารอย่างน้อย 4 ประการ คือ

การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การวางแผน (Planning) การวางแผนเป็นกระบวนการทางบริหารขั้นตอนแรกองค์การจะเริ่มต้นทำงานด้วยการวางแผน การวางแผนจึงมีความสำคัญต่อ เพื่อให้องค์การบรรลุจุดมุ่งหมาย บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อองค์การมากที่สุด อย่างไรก็ดีการวางแผนเป็นงานหลักและสำคัญในการบริหารของหน่วยงานในทุกระดับ เนื่องจากเป็นตัวกำหนดทิศทางเป้าหมาย วิธีดำเนินการที่จะทำให้หน่วยงานดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด

การจัดองค์การ (Organizing) ที่จะออกแบบองค์การเพื่อรวบรวมเอาพนักงานทั้งหลายขององค์การที่จะต้องทำงานร่วมกัน และมีความจำเป็นที่จะต้องประสานงาน เพื่อให้งานได้รับมอบหมายบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์ ในการการจัดองค์การก็เพื่อให้โครงสร้างของกลุ่มคน และกลุ่มตำแหน่งงานต่าง ๆ ได้รับการตรวจสอบอยู่เสมอ เนื่องจากปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างองค์การเกิดขึ้นมากมาย

การนำ (Leading) เป็นสภาวะที่ผู้นำใช้ความพยายามที่จะให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การที่ผู้นำจะเป็นผู้นำที่มีศักยภาพดังกล่าวได้พึงทำความเข้าใจทฤษฎีการจูงใจ (Motivation) ภาวะผู้นำ (Leadership)

การติดต่อสื่อสาร (Communication) และการบริหารกลุ่ม (Group) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

การควบคุม (Controlling) เป็นขั้นตอน กระบวนการ หรือกลไกซึ่งองค์กรกำหนดขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่ากิจกรรมในการดำเนินธุรกิจจะประสบความสำเร็จ และได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ การควบคุมเป็นกระบวนการตรวจสอบกิจกรรมเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่กำหนดไว้ การควบคุมเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารการควบคุมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการวางแผน เพราะการควบคุมเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแผนการดำเนินการตามแผนและการประเมินผลตอบแทน

สุรพล สุยะพรหม และคณะ (2555, หน้า 1) กล่าวว่า สังคมไทยในยุคสมัยต่าง ๆ เมื่อมีองค์การเกิดขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดกิจกรรมที่คนทำงานร่วมกันจะได้ปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กระบวนการการเข้าไปดูแลงานในด้านต่าง ๆ จึงจำเป็นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัยใหม่ อันจะทำให้การจัดงานนั้น ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เกษม จันทร์แก้ว (2556, หน้า 4) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะการดำเนินการนำวัตถุดิบสู่ระบบด้วยระบบกระบวนการผลิตจนได้ผลผลิตตามที่กำหนดไว้ การบริหารจึงเป็นการดำเนินการให้ทุกโครงการทำหน้าที่สัมพันธ์กัน เป็นเรื่องยากที่จะทำให้เกิดการผสมผสานกันถ้าไม่วางแผนการดำเนินการที่ดี ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่วางแผนบริหารอย่างไร อย่างไรก็ดี ผู้บริหารมีหน้าที่อำนวยการ (Directing) ตามอำนาจหน้าที่จากหน่วยงาน (Organizing) ที่เป็นผู้รับผิดชอบควบคุม (Controlling) ในการนำแผนงาน (Planning) ที่ได้กำหนดไว้แล้วไปดำเนินการร่วมกันทรัพยากร

(Assembling Resource) ทำให้การผลิตหรือการใช้ปัจจัยการบริหาร (ได้แก่ คน งบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ สวัสดิการ ฯลฯ) ก่อให้เกิดผลผลิตขั้นสุดท้าย

สุเมธ แสงนิ่มนวล (2556, หน้า 65-77) กล่าวว่า การบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำมาสรุปเป็นต้นแบบการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเทศไทย ได้ 9 ประการ ประกอบด้วย

1. มีผู้นำองค์กรดี
2. มีการมีส่วนร่วม
3. การบริหารจัดการครบถ้วนสมบูรณ์
4. การพัฒนาท้องถิ่น แก้ปัญหา พัฒนาคุณภาพชีวิต
5. มีจิตใจ “ธรรมาภิบาล”
6. ความสามัคคีปรองดอง
7. นวัตกรรม
8. มีมาตรฐาน
9. ต้นทุนที่ดี

พะยอม วงศ์สารศรี (2558, หน้า 10-18) กล่าวว่า การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นองค์การหรือรัฐบาลหรืองานธุรกิจเอกชนต่างมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่ต้องการให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างประหยัดมีประสิทธิภาพ และพัฒนาอยู่เสมอองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานคือคน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการในบรรดาเหล่านี้เป็นที่ยอมรับกันว่า “คน” เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีค่าในแต่ละองค์การจะมีงานที่รับผิดชอบอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งจะต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมาย ดังนั้นในแต่ละองค์การจึงต้องมี“บุคคล” ซึ่งเรียกว่าข้าราชการบ้างเจ้าหน้าที่บ้างหรือพนักงานบ้างเป็นผู้ปฏิบัติงานงานจึงสำเร็จและได้ผลตามเป้าหมายโดยทั่วไป การเลือกสรรบุคคลเข้ามาทำงานในหน่วยราชการ หรือองค์การธุรกิจขนาดใหญ่ ๆ จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์เป็นอย่างดีเช่น มีการกำหนดพื้นความรู้มีการสอบแข่งขันสอบคัดเลือก เมื่อผ่านการทดสอบแข่งขันหรือการสอบคัดเลือกได้แล้วยังกำหนดให้มีการทดลองปฏิบัติงานระยะหนึ่งก่อน เมื่อปรากฏว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่แล้วจะบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำอีกต่อไป แต่การบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าปฏิบัติงานดังกล่าวแม้จะมีการกำหนดคุณสมบัติและกฎเกณฑ์ไว้อย่างดีแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ได้เป็นเครื่องประกันที่ดีในการคัดเลือกบุคลากรได้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่เสมอไป ทั้งนี้เพราะปัจจุบันนี้วิทยาการต่าง ๆ ได้เจริญรุดหน้าไปมากได้มีการค้นพบหลักการและกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ซึ่งนำมาใช้แทนของเก่าได้อย่างดี ดังนั้นคนที่เคยเหมาะสมอยู่ในระยะแรกเข้าทำงาน อาจกลายเป็นคนที่ไม่เหมาะสมไปได้โดยง่ายในระยะเวลาต่อมา ประกอบกับบุคลากรเมื่อปฏิบัติงานไปนาน ๆ อาจจะเกิดความเบื่อหน่ายความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานน้อยลง ดังนั้น หากได้มีการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถความชำนาญและให้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ย่อมทำให้บุคคลเกิดความกระตือรือร้นอันเป็นผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วินัย มีมาก (2564, หน้า 415) กล่าวว่า การบริหารจัดการ คือ ปกครอง (government) การบริหารการพัฒนา การจัดการ และการพัฒนา (development) หรือแม้กระทั่งคำว่า การบริหาร การบริการ (service administration) การบริหารจิตสำนึกหรือการบริหารความรู้ผิดรู้ชอบ

(consciousness administration) การบริหารคุณธรรม (morality administration) และการบริหารการเมือง (politics administration) ที่เป็นคำในอนาคตที่อาจถูกนำมาใช้ได้ คำเหล่านี้ล้วนมีความหมายใกล้เคียงกัน ขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจในแต่ละยุคสมัยจะนำคำใดมาใช้โดยอาจมีจุดเน้นแตกต่างกันไปบ้าง อย่างไรก็ตาม ทุกคำที่กล่าวมานี้เฉพาะในภาครัฐ ประกอบด้วย

1) การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน แนวทาง (guideline) วิธีการ (method) หรือมรรควิธี (means) ใด ๆ

2) ที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้ในการบริหารราชการหรือปฏิบัติงาน

3) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4) เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทาง (end หรือ goal) หรือการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม เช่น มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางเบื้องต้น (primary goal) คือ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ หรือช่วยเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติราชการให้เป็นไปในทิศทางที่ดีกว่าเดิม หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางสูงสุด (ultimate goal) คือ การพัฒนาประเทศที่ประเทศชาติและประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน เป็นต้น และทุกคำดังกล่าวนี้ อาจมองในลักษณะที่เป็นกระบวนการ (process) ที่มีระบบและมีหลายขั้นตอนในการดำเนินงานก็ได้

สุธี ขวัญเงิน (2559, หน้า 13-44) กล่าวถึง ความแตกต่างของการจัดการ และการบริหาร ว่าโดยทั่วไปแล้วสองคานี้ใช้แทนกันได้ โดยมีการให้ความหมาย 3 แนวทางคือ

แนวทางที่ 1 การบริหารเกี่ยวข้องการกาหนดนโยบาย และการจัดการเป็นการนำนโยบายไปปฏิบัติ

แนวคิดที่ 2 การจัดการเป็นความหมายทั่วไปเป็นภารกิจที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานเป็นอย่างมาก เพราะเป้าหมายของการบริหารจัดการคือ เพื่อให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือ ประหยัดเวลา ทรัพยากร แรงงานและได้ผลผลิตสูงตามขั้นตอนต่าง ๆ ตามเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แนวคิดที่ 3 การบริหารและการจัดการ คือ ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็น ผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว กำหนดทิศทางในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม 2 คำนี้มักจะใช้แทนที่กันและกัน

อีกทั้งการจัดการ ถือว่าเป็นกระบวนการปฏิบัติที่เป็นสากลในการบริหารงาน กระบวนการการจัดการประกอบด้วยหน้าที่การจัดการ 5 ประการดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดแผนงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้าเพื่อผลสำเร็จตามที่ต้องการ การวางแผนจะต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาผลสำเร็จที่ต้องการและหนทางที่จะทำให้ได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

2. การจัดองค์กร (Organizing) คือการพัฒนาระบบการทำงาน เพื่อให้งานต่าง ๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี การจัดโครงสร้างองค์กรคือการจัดโครงสร้างงานที่ประกอบด้วย การกำหนดตำแหน่งงาน การจัดกลุ่มงานเป็นหน่วย เป็นแผนกหรือเป็นกอง การมอบ

อำนาจหน้าที่ที่จำเป็นสาหรับการปฏิบัติงานที่มีโครงสร้างที่ดีจะต้องสามารถชี้ชัดได้ว่าใครต้องทำงานใดและใครจะต้องรายงานต่อใคร ซึ่งจะช่วยให้เกิดการมีระเบียบในขณะปฏิบัติงานเป็นกลุ่มอย่างดี

3. การจัดสรรคนเข้าทำงาน (Staffing) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้องค์กรธุรกิจมีกำลังคนที่มีประสิทธิภาพพร้อมในการทำงานในทุกตำแหน่งงาน หลักการและนโยบายของห้ามที่การจัดการเกี่ยวกับบุคคลที่ใช้ยึดถือปฏิบัติก็คือ การพยามยามให้เป็นไปตามหลักการ “Put the Right Man on the Right Job” หรือทุกตำแหน่งมีบุคลากรที่มีความสามารถพร้อมและเหมาะสมกับงานที่ทำให้มากที่สุดตลอดเวลานั่นเอง

4. การสั่งการ (Directing) หมายถึง กิจกรรมทางการจัดการโดยผู้นำหรือผู้บริหารในการบังคับบัญชาในการทำงานต่าง ๆ ภายในโครงสร้างองค์กรดำเนินไปโดยราบรื่นมีการประสานร่วมแรงร่วมใจในการทางาน

5. การควบคุม (Controlling) มีขั้นตอนที่สำคัญ คือ การวัดผลงานและสิ่งที่ทำได้มีการเปรียบเทียบผลงานกับเป้าที่ตั้งไว้ และการดำเนินการแก้ไขเมื่อมีสิ่งผิดปกติ หรือมีเหตุการณ์ที่ทำให้ผลงานคลาดเคลื่อนจากที่กำหนดไว้ในแผนด้วยกลไกของการควบคุม การควบคุมจะต้องมีการพิจารณาตกลงใจให้ชัดว่าจะวัดผลงานอะไร จะมีวัดโดยวิธีการอย่างไร จะใช้เกณฑ์อะไรเป็นตัววัด

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานในองค์การเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่ตั้งไว้ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยการใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบ โดยอาศัยปัจจัยทรัพยากรทางการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ การบริหารจึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจำเป็นจะต้องใช้ทั้ง “ศาสตร์” และ “ศิลป์” ในการชักจูงให้คนหันมาช่วยเหลืองานขององค์การ เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานให้ได้รับผลสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้ อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

เทพศักดิ์ บุณยรัตพันธุ์ (2554, หน้า 205-206) ได้อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการไว้ ดังนี้ ความสำคัญของการจัดการ มีหลายประการ ดังนี้

1. ทำให้การดำเนินงานตามภารกิจขององค์การเป็นไปเพื่อประสิทธิผล (effectiveness) และประสิทธิภาพ (efficiency) ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการจัดการในองค์การที่ดีเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน ประเมินได้ และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมุ่งสู่การบริหารเพื่อต้นทุนที่ถูกกว่า (low cost) ดีกว่า (better quality) เร็วกว่า (higher speed) บริการที่ดีกว่า (better service)

2. ในมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์ การจัดการที่ดีจะช่วยลดค่าใช้จ่ายให้ต่ำสุด (lowest cost) และผลตอบแทนให้ได้สูงสุด (highest benefit)

3. การจัดการเป็นไปเพื่อให้สอดคล้องและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัฒน์ การจัดการต้องมีการจัดโครงสร้าง (Structure) และการออกแบบ (Design) ให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม กล่าวคือ ถ้าต้องการให้องค์การเป็นแบบใดก็ออกแบบให้เป็นแบบนั้น เช่น หากต้องการให้บริการรวดเร็วจำเป็นต้องออกแบบองค์การแบบ รื้อปรับระบบ (Reengineering) ถ้าต้องการให้คนในองค์การทำงานอย่างมีความสุข สนุกในการทำงานจำเป็นต้องออกแบบองค์การแบบสิ่งมีชีวิต (Organic Organization) และองค์การแห่งการ

เรียนรู้ (Learning Organization) การบริหารองค์การสมัยใหม่จึงต้องเริ่มที่การจัดองค์การ (Organizing) โดยมุ่งสู่การจัดการโครงสร้างและออกแบบองค์การเป็นสำคัญ

4. การจัดการก่อให้เกิดการอบรมขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เพราะการปฏิบัติงานใน องค์กรจะมีสถาบันหล่อหลอม อบรม สั่งสอน ขัดเกลา ให้มีบุคลากรที่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ไว้หากต้องการบุคลากรที่มีความเป็นเลิศ “ฉลาด เก่ง และมีสุข” จำเป็นต้องมีการบริหารทรัพยากร มนุษย์และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

5. การจัดการจะช่วยให้องค์การมุ่งสู่บริหารจัดการงานอย่างเป็นระบบ มีการค้นคว้าทดลอง พิสูจน์ได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) การจัดการองค์การสมัยใหม่ต้องมีการนำเอาศาสตร์การจัดการ (Management Science) และศาสตร์เชิงปริมาณ (Qualitative) ซึ่งได้แก่ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ คณิตศาสตร์ สถิติ รวมทั้งระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการบริหาร จะทำให้องค์การไปสู่ความสำเร็จและมุ่งสู่ความเป็นเลิศได้

6. ศาสตร์และองค์ความรู้ด้านการจัดการที่ผ่านมา ทำให้เกิดเป็นแนวคิดหรือพาราไดม์ใหม่เกี่ยวกับการจัดการว่าแปรเปลี่ยนไปตามยุคใหม่ที่แปรเปลี่ยนไปตามบริบท (Context) ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี รวมทั้งสภาพแวดล้อมของงาน (Task environment) ได้แก่ ลูกค้า (Customer) คู่แข่ง (Competitor) ผู้สนับสนุนหรือผู้ป้อนวัตถุดิบ (Supplier) และผู้ควบคุม (Regulator)

7. การจัดการในปัจจุบันช่วยสะท้อนให้เห็นว่าผู้รับบริการ มีความสำคัญและเป็นกลไกที่ทำให้องค์การภาครัฐปรับเปลี่ยนมายึดหลักการบริหารสาธารณะ ที่ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด พึงพอใจสูงสุด โดยทำงานแบบยึดหลักประสิทธิผลที่มุ่งสู่การบริหารจัดการการบริหาร (service) ที่ดี เน้นการทำงานแบบบูรณาการของผู้นำและทีมงานร่วมกันทำงานเพื่อมุ่งสู่การเป็นเลิศและพัฒนาคุณภาพของภาคราชการ

พงศ์สัณห์ ศรีสมทรัพย์ (2556, หน้า 363-364) ได้เสนอความสำคัญสำหรับการบริหารและการจัดการ มีความสำคัญดังนี้

1. เป็นสมองขององค์การ การที่องค์การจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายจำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดี เช่น มีการวางแผนและการตัดสินใจที่ดี

2. เป็นเทคนิควิธีการที่ทำให้สมาชิกในองค์กร การมีจิตสำนึกร่วมกันและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

3. เป็นการกำหนดขอบข่ายในการทำงานของสมาชิกในองค์กร การไม่ให้ซ้ำซ้อนกันส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

4. เป็นการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สูงสุด

5. ทำให้การบริหารงานได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น

6. ป้องกันปัญหางานค้างคา ล่าช้า และสิ้นเปลือง

7. ทำให้การติดตามงานควบคุมงานได้ง่าย ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพ จากความสำคัญของแนวความคิดและทฤษฎีทางการจัดการ

อำนวย บุญรัตนไมตรี, วัฒนา นนทชิต และธณกฤษ งามมีศร (2559, หน้า 110-127) กล่าวว่า ในการดำเนินงาน ในเบื้องแรกจะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสังคมหรือชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อกิจกรรม นโยบาย แผนงานหรือโครงการ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังถึงสิ่งที่จะดำเนินการให้แก่ชุมชนหรือสังคม ประการต่อมาคือ การประสานเชื่อมโยงสิ่งที่จะดำเนินการกับสังคมหรือชุมชนด้วยการประสานงาน ทำความเข้าใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องถึงเป้าหมาย พันธกิจและกิจกรรมของหน่วยงานที่จะต้องทำให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน มีความเป็นอิสระจากรัฐในระดับหนึ่ง รัฐไม่ได้สร้างเครือข่ายขึ้น แต่เครือข่ายต่าง ๆ ก่อตัวขึ้นมาเองโดยอิสระและสัมพันธ์กันในแนวราบ เหตุที่รัฐไม่มีอานาจเหนือเครือข่ายนี้จึงทำให้รัฐไม่สามารถชี้ทิศทางของเครือข่ายได้ทั้งหมด แต่จะใช้วิธีทางอ้อมในการกระตุ้นและส่งเสริม

ศักดิ์สิทธิ์ ฆารเลิศ และ อลงกต สารกาล (2560, หน้า 4) กล่าวว่า การบริหารจัดการท้องถิ่นขององค์กรปกครองท้องถิ่นไทยในปัจจุบันได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่เน้นการปรับปรุงระบบและโครงสร้างการบริหารภาครัฐให้มีความยืดหยุ่นและความคล่องตัวเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการถ่ายโอนอำนาจการบริหารและการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น การบริหารจัดการท้องถิ่นบนฐานแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่จึงมุ่งเน้นการกระจายอำนาจและส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น เช่น การให้ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมลงมือ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การให้ประชาชนมีโอกาสตรวจสอบการทำงานขององค์กรท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรับผิดชอบต่อการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและวิถีชีวิตของประชาชน โดยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ

2) การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของบุคลากรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความสามารถ และความรับผิดชอบ

4) งบประมาณในการดำเนินโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอย่างเพียงพอ

5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกลไกในการส่งเสริมการทำงานที่เป็นระบบ

5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน

6) การบริหารจัดงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความยืดหยุ่น คล่องตัว และรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภายนอก

7) ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีภาวะความเป็นผู้นำ

8) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการแปลงวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และนโยบายมาสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง

9) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์ (2560, หน้า 387) กล่าวว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์จะต้องทำงานร่วมกับฝ่ายบริหารจากทุก ๆ หน่วยงานส่วนผสมหลักใหญ่ ๆ ที่ทำให้เกิดความผูกพันในองค์การมีดังนี้

1. องค์การต้องมีนโยบายในการดำเนินงานที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม และเมตตาธรรมเป็นสิ่งหนึ่งที่ผู้ปฏิบัติงานเลือกที่จะผูกพันกับองค์การ นอกจากนั้นองค์การต้องมีระบบการจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ดีหรืออยู่ในระดับเทียบเท่า เพื่อให้อยู่ในระดับที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐาน

2. ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาต้องมีความยุติธรรมในการบริหารงาน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความผูกพันกับองค์การ เช่นดังกล่าวที่ว่า “ผู้ปฏิบัติงานเข้าทางานเพราะองค์การ แต่ลาออกเพราะหัวหน้า” ที่มาของสานวนนี้เกิดจากหลาย ๆ องค์การที่พยายามสรรหาบุคลากรเก่ง ๆ

เข้ามาสู่องค์การ แต่ไม่สามารถรักษาคนเหล่านั้นไว้ได้ เพราะเข้าใจว่าการดึงดูดและรักษาคนให้อยู่ทำงานกับองค์การนั้น ขึ้นอยู่กับเงินหรือค่าตอบแทนที่ให้ความพึงพอใจแต่เพียงอย่างเดียว

3. เพื่อนร่วมงานเป็นสิ่งหนึ่งที่สร้างบรรยากาศในการทำงาน ในความร่วมมือที่ดีและช่วยเหลือในการทางานซึ่งกันและกัน เอาใจใส่ความสำคัญของเพื่อนร่วมงานอย่างใกล้ชิดบรรยากาศในองค์การเหล่านี้ ก็ถือเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์การมีความผูกพัน ซึ่งจะนำการทำงานที่ดีเลิศให้เกิดกับตนเองและองค์การ

4. ลักษณะงาน ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานในเรื่องนี้ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างยิ่งต่อการมอบหมายงาน มอบความรับผิดชอบให้กับผู้ปฏิบัติงาน หากขาดทักษะในการบริหารคนแล้ว อาจทำให้องค์การเกิดความเสียหายได้ กรณีเช่น คนเก่งเพียงเพราะความรู้สึกว่าไม่ได้ใช้ศักยภาพที่มีหรือองค์การไม่ได้ให้ความสำคัญเพียงพอ หากมีการมอบหมายที่ท้าทาย การให้อำนาจหน้าที่ไปแล้วจะทำให้เกิดความพึงพอใจ ความรู้สึกผูกพัน เขาก็จะทุ่มเทในการทำงานเพื่อสร้างผลงานให้ออกมามีประสิทธิผลอย่างสูงสุด

5. ความก้าวหน้าในสายงาน เป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้ปฏิบัติงานในองค์การ เพราะผู้ปฏิบัติงานที่ทางานย่อมต้องการความเติบโตและความก้าวหน้าในวิชาชีพของตน ด้วยเหตุนี้องค์การ หัวหน้างาน ผู้ปฏิบัติงาน และนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จำเป็นต้องผลักดันการวางแผนสายความก้าวหน้าให้กับผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความผูกพันกับองค์การ

จักรินทร์ ภูเขียวและคณะ (2563, หน้า 212-223) กล่าวว่า แนวคิดการจัดการสาธารณะแนวใหม่ ได้ถูกนามาใช้กับการบริหารงานภาครัฐโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ

1. ดำเนินการบริหารจัดการที่สนองตอบความต้องการของประชาชนในชุมชนได้ดีที่สุดอยู่ภายใต้การควบคุมตรวจสอบของชุมชนนั้น ๆ แต่หากเป็นกิจกรรมที่ต้องสนองตอบความต้องการของหน่วยชุมชนที่สูงขึ้นไปหรือเป็นกิจกรรมที่มุ่งสนองตอบปัญหาความต้องการของผู้คนทั้งประเทศหรือปัญหาของชาติโดยรวม ก็ควรมอบให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลระดับที่สูงขึ้นไปตามความเหมาะสม

2. การจัดทำบริการสาธารณะอย่างหนึ่งควรจะต้องก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนได้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากภารกิจในการจัดบริการสาธารณะบางอย่างจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูงเป็นกิจการขนาดใหญ่หรือเป็นกิจการที่จำเป็นต้องมีการประสานงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ หลายหน่วยงาน แต่ภารกิจในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างเป็นกิจการที่ไม่สลับซับซ้อน หรือมีเทคนิคมักนัก จึงต้องมีองค์กรที่มีความเหมาะสมทั้งทางด้านการเงิน บุคลากร และความสามารถด้านอื่น ๆ ที่จะจัดทำบริการสาธารณะให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

3. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการบริหารงานภาครัฐและการจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชน

4. การจัดบริการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในที่นี้หมายถึง ขนาดของชุมชน (จำนวนประชากรในชุมชน) ในระดับใด ๆก็ตาม ที่เอื้ออำนวยให้สามารถจัดบริการประเภทนั้น ๆ

วัฒนา นนทชิต และคณะ (2565, หน้า 88-89) กล่าวว่า การบริหารจัดการท้องถิ่นเน้นการบริหารและการจัดการ ที่นำไปสู่เป้าหมายคือคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ซึ่งจะมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ชุมชนเป็นผู้นำเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนเอง โดยคณะผู้บริหารและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เปรียบเสมือนหยวกกล้วยที่สามารถเป็นแกนกลางให้สามารถรองรับปัญหาจากทุกฝ่าย และใช้กลไกของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ไปบูรณาการร่วมกับการจัดทำแผนแม่บทชุมชน หลังจากนั้นก็นำแผนดังกล่าวมาเป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางในการแก้ไขปัญหา และสนองตอบต่อความต้องการของชุมชน ให้เกิดประสิทธิภาพ

ณัฏฐ์ณัชชา ไชยประเสริฐ (2565, หน้า 83) กล่าวว่า การบริหารหารจัดการท้องถิ่นที่เน้นการปรับปรุงระบบและโครงสร้างการบริหารภาครัฐให้มีความยืดหยุ่นและความคล่องตัวเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการถ่ายโอนอำนาจการบริหารและการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น การบริหารจัดการท้องถิ่นบนฐานแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่จึงมุ่งเน้นการกระจายอำนาจและส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น เช่น การให้ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมลงมือ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

บุญเพ็ง สิทธิวงษา และสมปอง สุวรรณภูมา (2566, หน้า 36) กล่าวว่า การบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็นองค์การหรือรัฐบาลหรืองานธุรกิจเอกชนต่างมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่ต้องการให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างประหยัดมีประสิทธิภาพ และพัฒนาอยู่เสมอองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานคือคน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการในบรรดาเหล่านี้เป็นที่ยอมรับกันว่า “คน” เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีค่าในแต่ละองค์การจะมีงานที่รับผิดชอบอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งจะต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมาย ดังนั้นในแต่ละองค์การจึงต้องมี “บุคคล” ซึ่งเรียกว่าข้าราชการบ้างเจ้าหน้าที่บ้างหรือพนักงานบ้างเป็นผู้ปฏิบัติงานงานจึงสำเร็จและได้ผลตามเป้าหมายโดยทั่วไป การเลือกสรรบุคคลเข้ามาทำงานในหน่วยราชการ หรือองค์การธุรกิจขนาดใหญ่ ๆ จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์เป็นอย่างดีเช่น มีการกำหนดพื้นความรู้มีการสอบแข่งขันสอบคัดเลือกเมื่อผ่านการทดสอบแข่งขันหรือการสอบคัดเลือกได้แล้วยังกำหนดให้มีการทดลองปฏิบัติงานระยะหนึ่งก่อน เมื่อปรากฏว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่แล้วจะบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำอีกต่อไป แต่การบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าปฏิบัติงานดังกล่าวแม้จะมีการกำหนดคุณสมบัติและกฎเกณฑ์ไว้อย่างดีแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ได้เป็นเครื่องประกันที่ดีในการคัดเลือกบุคลากรได้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่เสมอไป ทั้งนี้เพราะปัจจุบันนี้วิทยาการต่าง ๆ ได้เจริญรุดหน้าไปมากได้มีการค้นพบหลักการและกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ซึ่งนำมาใช้แทนของเก่าได้อย่างดี

กิตติยา ระวะนาวิก และฉัตรวรัญช์ องคสิงห (2566, หน้า 135) กล่าวว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่เปิดพื้นที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนการดำเนินโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล เริ่มตั้งแต่การจัดประชาคม ประชุมวางแผนกระบวนการตัดสินใจและภาครัฐบริหารงานโปร่งใสเป็นธรรมใส่ใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชน ๆ สามารถระบุถึง

ปัญหาสาเหตุและความต้องการภายในชุมชน รวมถึงร่วมคิดหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับภาครัฐ ร่วมปฏิบัติการประเมินผลและการดูแลรักษาบำรุง การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นภายในชุมชน แต่การกระทำการใด ๆ ในขั้นตอนแรก ๆ ย่อมเกิดความไม่เข้าใจตรงกันระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ และประชาชนมองไม่เห็นถึงเป้าหมายในการทำงาน เจ้าหน้าที่ยังไม่เข้าใจในการบริหารจัดการในช่วงแรก ๆ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการ ทำให้การประชาคมบางพื้นที่ไม่สามารถที่จะจัดทำประชาคมได้ ประชาชนบางกลุ่มยังยึดติดกับค่านิยม และทัศนคติเดิม ๆ เนื่องจากประชาชนบางกลุ่มไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ขาดความรู้ความเข้าใจ เช่น เจ้าหน้าที่เข้าไปประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น แต่ประชาชนบางกลุ่มก็จะคิดว่าธุระไม่ใช่ บ้างก็ติดภารกิจส่วนตัวประกอบอาชีพอยู่ทำให้ไม่มีเวลาไปประชุม เป็นต้น

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึงกิจกรรมใด ๆ ก็ตามจะดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผลนั้นจะต้องมีผู้ร่วมดำเนินการในกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นเกิดผลสำเร็จให้เป็นไปตามนโยบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างถูกต้องและรวดเร็ว องค์การซึ่งมีเงินทุน อุปกรณ์ ข่าวสาร และคน เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การ คนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุดขององค์การ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับแบบมีส่วนร่วม

2.2.1 ความหมายแบบมีส่วนร่วม

ขนิษฐา ศรีนนท์ (2554, หน้า 6) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึงการสร้างประชาธิปไตย คือ อำนาจแห่งการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชนในกระบวนการนี้อย่างน้อยที่สุดประชาชน ต้องมีการกำหนด วางแผนและดำเนินการในเรื่องทั้งปวงอันมีผลต่อการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ และอนาคตของพวกเขาซึ่งจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อประชาชนได้อำนาจ ได้ทรัพยากรของพวกเขา กลับคืนมา และนั่นย่อมหมายถึง กระบวนการทางประชาธิปไตยและการปกครองตนเอง

สุธรรม ธรรมทัศนานนท (2554, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นวิธีการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (stakeholders) ได้มีส่วนร่วมตามความเหมาะสมนับตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมสนับสนุน ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมแก้ไขปญหา ร่วมรับผิดชอบผลงานที่ออกมา ร่วมภาคภูมิใจในผลงาน หรือรับข่อตำหนิที่เกิดขึ้นนั้นคือร่วมรับทั้งผิดและชอบ

อรทัย ก๊กผล (2555, หน้า 8) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงการที่ประชาชนเข้าไปร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริงทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระในทางความคิดมีความรู้ความสามารถในการกระทำและมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น

จินตนา สุจจานันท์ (2556, หน้า 4) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชนโดยให้สมาชิกเข้ามาร่วมวางแผน ปฏิบัติและประเมินงาน เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

แสวง รัตนมงคลมาส (2556, หน้า 114-115) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการซึ่งประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมของสังคม และประชาชนที่เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน ตลอดจนทรัพยากรของตนต่อกิจกรรมนั้น ๆ ในการแสดงความคิดเห็นตัดสินใจกำหนดนโยบาย กำหนดเป้าหมายและแผนงาน ดำเนินการในกระบวนการจัดการและร่วมหนุนช่วยทรัพยากรการบริหารและการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีเหตุผล 3 ประการคือ

1. มีจุดร่วมในอุดมการณ์เดียวกัน (Common Ideology)
2. มีจุดร่วมในผลประโยชน์ (Common Interest)
3. ยึดติดกับตัวบุคคล (Personality)

จากความหมายดังกล่าว การมีส่วนร่วมจึงประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ คือ

1. การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์เป็นการเกี่ยวข้องทั้งตัวไม่ใช่เฉพาะเพียงแต่เกี่ยวข้องด้านกำลังกาย หรือทักษะ กล่าวคือผู้มีส่วนร่วมจะมีส่วนเกี่ยวข้องทางจิต (Ego Involved) ไม่เพียงแต่เฉพาะด้านการงาน (Task Involved)

2. การกระทำการให้ เมื่อผู้มีส่วนร่วมได้บังเกิดความเกี่ยวข้องด้านจิตใจและอารมณ์แล้วก็เท่ากับเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระทำการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยเหตุนี้การมีส่วนร่วมจึงเป็นมากกว่าการยินยอม (Consent) ที่จะกระทำตามคำสั่งเป็นการกระทำ ซึ่งปราศจากการยินยอมพร้อมใจและแสดงความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมจึงเป็นความสัมพันธ์ทางอารมณ์และจิตใจแบบ “ยุคลวิถี” คือมีการติดต่อสื่อสารทั้งไปและกลับระหว่างบุคคลนั้นและกลุ่ม

3. การรับผิดชอบเมื่อเกิดการเกี่ยวข้องด้านจิตใจ อารมณ์ และได้กระทำให้แก่สถานการณ์นั้นแล้วผู้มีส่วนร่วมจะเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มนั้นด้วย เพราะการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง (Self-involved) กับกลุ่มและต้องการเห็นผลสำเร็จของการทำงานนั้นด้วย จึงเกิดความรู้สึกรับผิดชอบทั้งกลุ่ม นอกจากนั้นแล้วการทีประชาชนจะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีเงื่อนไขสำคัญอย่างน้อย 3 ประการดังนี้

3.1 ประชาชนต้องมีอิสระที่จะมีส่วนร่วม (Freedom to Participate)
3.2 ประชาชนต้องสามารถมีส่วนร่วม (Ability to Participate)
3.3 ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to Participate

สุมาลี ลิ่มเจียสหพงษ์ (2558, หน้า 13) กล่าวว่า การมีสวนร่วม หมายถึง การที่ประชานเข้ามามีส่วนร่วม หรือมีสวนเกี่ยวของ ของการดำเนินการขององกรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระบวนที่เกี่ยวกับเรื่องที่มีหน่าที่รับผิดชอบ วิธีการดำเนินการ ที่มีสวนเกี่ยวข่องกับการปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการโดยการร่วมมือ หรือสนับสนุนด้านทรัพยากร การได้รับผลประโยชน์ การทำหน่าที่ในการประเมินผล โดยมีการดำเนินการ 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน และการมีส่วนร่วมประเมินผล

ณัฐฐา แก้วนวล (2558, หน้า 20) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่ผู้นำสามารถนำมาปรับใช้ในการจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร เป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้มีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น มีลักษณะเป็นกระบวนการที่จะทำให้พนักงานมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้อง

กับงานของตน บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอาจมีความผูกพันในการทำงาน นอกจากนั้น การมีส่วนร่วมจะทำให้บุคลากรเกิดทัศนะต่อการบริหารงานขององค์กรดีขึ้น ส่งผลให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงานและมีแรงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จในชีวิตการทำงาน ตลอดจนทำให้เขาได้รับการยอมรับ (Recognition) มีความรับผิดชอบ (Responsibility) และเกิดความรู้สึกในการนับถือตนเองมากขึ้น (Self-esteem) นอกจากนี้ ยังพบว่าการมีส่วนร่วมของบุคลากรส่งผลให้มีความคาดหวังที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้บุคลากรเกิดความเข้าใจในการทำงานและการบริหารงานในองค์กรได้ดียิ่งขึ้น

สิทธิ์ธนันท์ วารุณสหรัชภณ (2559, หน้า 3) ให้ความเห็นว่าการมีส่วนร่วม ประกอบไปด้วย ความร่วมแรงร่วมใจ การประสานงาน และความรับผิดชอบดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ความร่วมแรงร่วมใจ คือ ความต้องการของบุคคล ที่จะทำงานร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

2. การประสานงาน คือ ห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่มีประสิทธิภาพในกิจกรรมหรืองาน

3. ความรับผิดชอบ คือ ความรู้สึกผูกพันในงานและในการทำให้เชื่อไว้วางใจการมีส่วนร่วมจึงเป็นหัวใจหลักของการเสริมพลักงานการทำงานกันเป็นกลุ่มเพื่อ บรรลุเป้าหมาย

ณฐพรรณ ชาญธัญกรรม (2560, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อตนเอง และมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งเอาไว้ ทั้งนี้ ต้องไม่ใช่การกำหนดกรอบความคิดจากบุคคลภายนอกหรือองค์กรที่บุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2560, หน้า 1) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมและการเมือง ในอดีตการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีความหมายเพียงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เป็นไปตามหลักการของประชาธิปไตยแบบตัวแทน แต่กระแสสังคมในปัจจุบันให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ ซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน นอกเหนือจากมีสิทธิ์เพียงการเลือกผู้แทนเข้าไปทาหน้าที่ปกครองและบริหารประเทศ

สมบัติ นามบุรี (2562, หน้า 12) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม (Participation) คือ กระบวนการที่เปิดโอกาสให้แก่ปัจเจกบุคคลในระดับปักเจก กลุ่มคน เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนของกิจกรรม ทั้งในรูปแบบทางตรงและในรูปแบบทางอ้อม ในลักษณของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผลความหมายของการมีส่วนร่วม คือ ลักษณะของการที่ประชาชนจะเข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริงศักยภาพของการมีส่วนร่วมของประชาชน และความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละกระบวนการ เป็นตัวแปรที่สำคัญต่อการวางรากฐาน ในการพัฒนาระบบการบริหารราชการของรัฐไทย

สัจจา บรรจงศิริ (2562, หน้า 21) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการคิดการพิจารณาตัดสินใจจนเป็นผลของการนำไปปฏิบัติอย่างเปิดเผยและเต็มใจมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหารับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันจะมีผลกระทบมาถึงตัว

ของประชาชนเองซึ่งจะทำให้เกิดความพอใจและลดความขัดข้องที่จะเกิดขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน

โดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกันการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาคนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้น

2.2.2 กระบวนการมีส่วนร่วม

เมื่อกล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว จะต้องนึกถึงกระบวนการที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เพราะอย่างน้อยที่สุดประชาชนจะต้องได้รับรู้ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการตัดสินใจ ขั้นตอนการดำเนินงาน และขั้นตอนในการประเมินผลงาน เพื่อให้รับรู้ถึงความเป็นไปในกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีนักวิชาการที่ได้ทำการวิจัย ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมตามประเด็นสำคัญต่าง ๆ

ถวิลวดี บุรีกุล (2552, หน้า 100) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมที่นำมาประมวลเป็นระดับไว้ได้อย่างน่าสนใจ โดยถวิลวดี ได้ทำวิจัยเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และได้ข้อสรุปถึงกระบวนการมีส่วนร่วม ควรจะมีลำดับขั้นประกอบไปด้วย การให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน การปรึกษาหารือการวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติและการควบคุมติดตามโดยประชาชน โดยเป็นการเริ่มจากการสื่อสารทางเดียว ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียวไปจนถึงสื่อสารสองทางที่เป็นการปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน และเมื่อสื่อสารกันเข้าใจตรงกันแล้ว จึงเป็นการร่วมทำและในที่สุดเป็นการร่วมติดตามควบคุม ซึ่งนับเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมสูงสุด

จุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2555, หน้า 132-134) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ร่วมคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตามประเมินผลในกิจกรรม โครงการของชุมชนเป็นการสร้างปลูกฝังจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของกิจกรรมและโครงการ 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่าง ๆ ในหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อจัดลำดับความสำคัญของแก้ไขปัญหาในชุมชน การร่วมในการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชนก็มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน และการร่วมตัดสินใจในการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่าง ๆ

2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน หมายถึง ร่วมช่วยเหลือด้วยทรัพยากรร่วมออกแรงงานร่วมออกวัสดุร่วมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานเป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์ในชุมชน มีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ตลอดถึงมีส่วนร่วมในการประชุมกับหน่วยงานของรัฐเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ

3) ด้านการรับผลประโยชน์ หมายถึง การร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัล รับผลประโยชน์ทางด้านสังคม เช่น เกียรติยศชื่อเสียง หรือรับประโยชน์

ส่วนบุคคล เช่น ได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมาจัดซื้อวัสดุในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น และได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่ได้ปรับปรุงตลอดถึงการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้าน

4) ด้านการติดตามและประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล เช่น ตรวจสอบด้านการเงินการติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อมุ่งจะพัฒนาการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์

วชิรวัชร งามละม่อม (2559, หน้า 1) กล่าวว่า การนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมได้จำแนกรูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการจะเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินข้อดีข้อเสียของโครงการอย่างชัดเจนมากขึ้น เช่น การจัดทำแบบสอบถามก่อนริเริ่มโครงการต่าง ๆ หรือการบรรยายและเปิดโอกาสให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ แต่การลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์และทั่วถึง

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

อนุกูล ศิริจันทร์ (2562, หน้า 18) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานด้วยวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ปฏิบัติงาน ติดต่อสื่อสาร การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการบริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการร่วมมือประสานงาน
2. การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล
3. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน
4. การมีส่วนร่วมด้านการจัดแสวงหาทรัพยากร

พระมหาวิเศษ กนฺตธมฺโม (มั่งคั่ง) (2563, หน้า 53) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนทองถิ่น ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงสิทธิและอำนาจในการเขาไปมีส่วนรวมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินกิจกรรมต่าง

2. การสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการให้ประชาชนเข้ามามีสวนร่วมในการเสนอปัญหา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชน

3. ประปรึกษาหาลือแนวทางการหารงานแบบมีส่วนร่วม ในการที่ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมรับฟังนโยบายจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นและเพิ่มศักยภาพของหน่วยงาน บุคลากร ให้มีประสิทธิภาพ

2.2.3. ลักษณะการมีส่วนร่วม

วัชรา ไชยสาร (2558, หน้า 21) กล่าวว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางตรง หมายถึงกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนในฐานะพลเมืองของรัฐ มีส่วนร่วมในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทมากขึ้น อีกทั้งยังมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายของรัฐอาจส่งผลให้รัฐบาลกระทำตามความปะสงค์ของตนหรือกลุ่มคน การมีส่วนร่วมทางการเมืองสามาถบ่งบอกพัฒนาการทางการเมือง ในรูปแบบประชาธิปไตยได้ ซึ่งประเทศที่การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตอยู่ในระดับที่ดี มักจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในทุกระดับ มีสิทธิ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ตามที่กฎหมายกำหนด ประชาชนมักให้ความร่วมมือในหน้าที่ของตนมีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในทุกมิติของกระบวนการทางการเมือง สำหรับระบบการปกครองของไทยเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบทางตรง ทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ เช่น การลงประชามติ (referendum) การเสนอร่างหรือยับยั้งกฎหมายโดยประชาชน (initiative) การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประชุมสาธารณะ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบทางตรงในระดับท้องถิ่น จะมีความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมใกล้ตัวมากขึ้น เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานและความเป็นอยู่โดยตรงตัวอย่าง เช่น ประชาชนมีสิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเข้ามาบริหารท้องถิ่นของตน เลือกตั้งคณะกรรมการชุมชน เพื่อเป็นผู้นำชุมชน ร้องเรียนเรื่องร้องทุกข์ด้วยตนเอง ตรวจสอบการทำงานด้วยตนเอง ถอดถอนสมาชิก สามารถแบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนทางตรง กับการปกครองส่วนท้องถิ่น

จินตวีร์ เกษมศุข (2561, หน้า 10) ได้สรุปลักษณะที่สำคัญของการมีสวนร่วมว่าเป็นเรื่องของกระบวนการซึ่งได้สรุปถึงขั้นตอนของการมีสวน ร่วมได้ 4 ขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

1. มีสวนร่วมในการคิด ศึกษา และค้นคว้า หาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนความต้องการของชุมชน

2. มีส่วนร่วมในการวางนโยบาย หรือแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไข

3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย

4. มีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงาน

สรุปได้ว่าการมีสวนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพองคกร การมีสวนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจ ความสมัครใจ สามารถตัดสินใจได้เอง การมีสวนร่วมจะช่วยลดความขัดแย้ง เกิดความรูสึกผูกพัน รู้สึกเป็นเจาของมากขึ้น จึงจะทำให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน

สรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในระดับกิจกรรม ได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร การปรึกษาหารือ การประชุมรับฟังความคิดเห็น การประชาพิจารณ์ การลงประชามติ และการมีส่วนร่วมในระดับการบริหาร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้กลไกทางกฎหมายในประเด็นการมีส่วนร่วมในระดับการบริหารนี้ ยังจะต้องพิจารณาจากในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง และ ในแนวดิ่งเป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา

2.3 แนวคิดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3.1 ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วุฒิสาร ตันไชย (2557, หน้า 30) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเอง โดยมีหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาและให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์กร การปกครองที่ รัฐบาลกลางหรือส่วนกลางได้กระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีสิทธิตามกฎหมาย มีพื้นที่ และประชากรเป็นของตนเอง ประการสำคัญองค์กรดังกล่าวจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การมอบอำนาจจากส่วนกลางมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตาม เจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

โกวิทย์ พวงงาม (2559, หน้า 26-28) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานทางปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองท้องถิ่นมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

ปฏิพัทธ์ ครุฑชา (2564 หน้า 16) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ โดยได้กล่าวถึงในหนังสือเรื่อง การจัดการสมัยใหม่ว่าแนวคิดทางการบริหารของเฮนรี่ ฟาโยล ผู้เป็นบิดาของทฤษฎีการจัดการการปฏิบัติการ (Operational management theory) หรือบางทางก็ถือกันว่าเป็นบิดาของการบริหารจัดการสมัยใหม่เชื่อว่า การบริหารนั้นเป็นเรื่องของทักษะ และสนใจศึกษาองค์การโดยรวมและมุ่งเน้นที่กิจกรรมการจัดการ (Organizing) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมห้าอย่างคือการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับบัญชา (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling) หรือ POCC พบว่าพนักงานมีผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากการมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การตระหนักในมิตรภาพและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นวิถีทางที่ทาให้ประสบความสำเร็จในองค์การ

สรุปได้ว่า เป็นเขตการปกครองรูปแบบหนึ่ง มีสถานะและอำนาจในการปกครองตนเองตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายของรัฐหรือท้องถิ่น คำว่า เทศบาล ยังใช้หมายถึงองค์กรที่ทำหน้าที่บริหารเขตพื้นที่ดังกล่าว เทศบาลเป็นเขตการปกครองในรูปแบบปกติ ซึ่งแตกต่างจากเขตการปกครองพิเศษพื้นที่ในเขตเทศบาลหนึ่ง อาจครอบคลุมถึงกระจุกพื้นที่ที่มีประชากรอยู่อาศัยจำนวนมากแห่งหนึ่ง เช่น นคร เมือง หรือหมู่บ้านพื้นที่ดังกล่าวหลายแห่งรวมกันบางส่วนของพื้นที่ดังกล่าว

2.3.2 ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ธีรวุฒิ โศภิษฐิกุล (2550, หน้า 4) กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการปกครองประเทศหลายประการ กล่าวคือ

1. การปกครองท้องถิ่นจะมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลส่วนกลาง เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์กรกระจัดกระจายไปทั่วพื้นที่ของประเทศ มีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นจึงสามารถทำหน้าที่แทนรัฐบาลกลางได้ดี

2. การปกครองท้องถิ่นช่วยตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีกว่ารัฐบาลกลาง

3. การปกครองท้องถิ่นช่วยให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ทำให้ประชาชนได้ฝึกฝนเรียนรู้ สร้างจิตสำนึกรวมทั้งวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมในระบอบการปกครอง การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

4. การปกครองท้องถิ่นช่วยเป็นแหล่งฝึกและสร้างผู้นำทางการเมือง การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้นักการเมืองได้ฝึกทักษะในการบริหารและการดำเนินกิจกรรม ของท้องถิ่นก่อนจะไปทำหน้าที่ในระดับชาติ ดังจะเห็นได้จากการที่นักการเมืองท้องถิ่นจำนวนมากพัฒนาตนเองไปเป็นนักการเมืองระดับชาติ

5. การปกครองท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาท้องถิ่นชนบทเพื่อการพึ่งพาตนเอง แทนที่จะคอยพึ่งพิงการช่วยเหลือจากส่วนกลาง

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2551) กล่าวว่า ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นว่าการปกครองท้องถิ่น เป็นการปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงคือ การกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุดคือรากหญ้า (Grass Roots) ซึ่งเป็นฐานของ การพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบ ประชาธิปไตย มีหลายองค์คประกอบ แต่องค์ประกอบสำคัญยิ่งคือ การขาดรากฐานในทองถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองทองถิ่น (2555, หน้า 1-5) อธิบายว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน และความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาท อำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชน การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นด้วย และเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหาร และตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมนอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นยังจำเป็นต้องมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการขององค์กรให้เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสูดแก่ประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามนโยบาย แผน แผนงาน และโครงการที่กำหนดไว้ รวมถึงมีการควบคุม ติดตามวัดและประเมินผล เพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุตามแผน แผนงาน และโครงการมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทั้งโดยหน่วยงานของรัฐและประชาชน ทั้งนี้การพัฒนาท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยประชาชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความรู้ความสามารถความรับผิดชอบของประชาชน เมื่อเกิดการพัฒนาท้องถิ่นแบบประชาชนมีส่วนร่วมจะเกิดการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล (Good Governance) ถ้าหากประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองสูง โครงการและกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นที่วางแผนไว้จะสอดคล้องตามความต้องการของประชาชน ก่อให้เกิดพลังและประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้การพัฒนาท้องถิ่นจะดำเนินไปอย่างรวดเร็วนำความเจริญมาสู่ประเทศชาติ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการพัฒนา เพราะการให้ประชาชนเข้ามาช่วยคิด และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ตนเองต้องการ โดยการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาคมหมู่บ้าน ตำบล เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ทั้งนี้เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้ตรงกับเป้าหมายขององค์การจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของกองราชการส่วนตำบล

ชวลิต สละ (2556, หน้า 15-16) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เพราะการบริหารประเทศต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก และประเทศมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นก็แตกต่างกัน ทำให้รัฐบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างทั่วถึงจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะเป็นทวิลักษณ์ คือ เป็นทั้งหน่วยงานที่รับมอบหมายอำนาจมาให้ปฏิบัติงานแทนรัฐบาลกลางในบางเรื่องในขณะเดียวกันก็เป็นหน่วยงานของท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นด้วย

2 เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงเนื่องจากการปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่น และเข้าใจความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น จึงสามารถจัดให้มีบริการต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนได้เป็นอย่างดี เช่น ตลาดสด สนามกีฬา ที่จอดรถประจำทางหรือท่าเรือข้ามฟาก เป็นต้น

3. การพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่มีขนาดเล็ก โครงการพัฒนาสังคมหรือส่งเสริมวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่น เช่น การจัดให้มีสวนสาธารณะ สนามกีฬาหรือสนามออกกาลังกายการส่งเสริมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เป็นต้น

4. เพื่อความประหยัด เนื่องจากท้องถิ่นมีสามารถหารายได้เอง เช่น เก็บภาษีค่าธรรมเนียม หรือรายได้อื่น ซึ่งการหารายได้เองของท้องถิ่นนั้น ทำให้ประหยัดงบประมาณที่รัฐบาลจะต้องให้แก่ท้องถิ่น แม้รัฐบาลจะต้องจัดสรรงบประมาณอุดหนุนแต่ก็ไม่ใช่ทั้งหมดทั้งจำนวน และต้องมีการกำหนดเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณที่สมเหตุสมผล

5. เพื่อเป็นแหล่งให้การศึกษาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนเพราะการปกครองท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารและกำหนดนโยบาย คนในท้องถิ่นจึงมีโอกาสเข้าไปเป็นผู้บริหารท้องถิ่นเป็นสภาท้องถิ่นและเป็นผู้ผลักดันนโยบายหรือควบคุมการดำเนินการของท้องถิ่นซึ่งเป็นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกฝนให้ประชาชนในอีกหลายเรื่อง เช่น การศึกษาภาคบังคับ การฝึกอาชีพ การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เป็นต้น

โกวิทย์ พวงงาม (2559, หน้า 9) ได้ให้ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นว่า การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะเป็นการฝึกสอน การเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน โดยให้ประชาชนรู้สึกว่าตนมีความเกี่ยวพันกับส่วนได้สวนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่น ที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝน ให้ประชาชนใช้ดุลยพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเขาไปบริหารกิจการของทองถิ่น นับได้ว่าเป็นผู้นำในทองถิ่นจะได้ใช้ความรู้ความสามารถบริหารงานทองถิ่น เกิดความคุ้นเคยมีความชำนิชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมี ส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจของรัฐบาลเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้รับรู้ปัญหาความตองการของประชาชนในพื้นที่ ได้มีอำนาจในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้สนองตอบตอความต้องการประชาชน ได้อยางรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม (หลักสังคหวัตถุ 4)

การนำหลักพุทธธรรมผสมผสานให้สอดคล้องกับความ ต้องการตรงกับสภาพความเป็นจริงและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในการพัฒนาท้องถิ่น ในการบูรณาการ หลักพุทธธรรม คือ หลักธรรมสังคหะวัตถุ 4 อันประกอบไปด้วย 1) ทาน คือ การให้ การเสียสละ การให้การช่วยเหลือ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันสิ่งของ เพื่อประโยชน์แก่ประชาชน 2) ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน เป็นถ้อยคำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง การให้ข้อมูลข่าวสารด้วยวาจาที่สุภาพเพื่อการพัฒนาชุมชน 3) อัตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ประชาชน ในด้านต่าง ๆ 4) สมานัตตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย (สมเด็จพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2559, หน้า 342)

2.4.1 ความหมายของหลักสังคหวัตถุ 4

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (2551, หน้า 118) ได้ให้ความหมายของสังคหวัตถุว่าเรื่องที่จะสงเคราะห์ คุณเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้ หลักการสงเคราะห์ คือ

ช่วยเหลือกันยึดเหนี่ยวใจกันไว้ และเป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลก คือ สังคมแห่งหมู่สัตว์ไว้ดุจสลักยึดรถที่กำลังแล่นไปให้คงเป็นรถและวิ่งแล่นไปได้ มี 4 อย่าง คือ 1) ทาน การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน 2) ปิยวาจาพูดจาน่ารัก น่านิยมนับถือ 3) อัตถจริยา บำเพ็ญประโยชน์ 4) สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตัวให้เข้ากันได้ เช่น ไม่ถือตัว ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน เป็นต้น

ชญานิศฐ์ รักแจ้ง (2554, หน้า 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สังคหวัตถุ 4 หมายถึง หลักธรรม 4 ประการที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของ ผู้ประกันตนการผูกมิตรไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล และสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ได้แก่ ทาน คือ การให้บริการโดยมีการเสียสละ หรือช่วยเหลือให้ความรู้และคำแนะนำเพื่อประโยชน์แก่ผู้ประกันตน ปิยจาวา คือ การให้บริการโดยมีการพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ไม่ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสมกับผู้ประกันตน อัตถจริยา คือ การให้บริการโดยทำตนให้เป็นประโยชน์บำเพ็ญตนให้เป็น ประโยชน์แก่ผู้มารับบริการคือผู้ประกันตน สมานัตตตา คือการให้บริการโดยเป็นผู้มีความเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียม การวางตนวางบุคคลได้อย่างเหมาะสมต่อผู้ประกันตนที่มารับบริการ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2554, หน้า 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สังคหวัตถุ 4 หมายถึง เรื่องที่จะสงเคราะห์กัน, คุณเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้, หลักการสงเคราะห์ คือ ช่วยเหลือกันยึดเหนี่ยวใจกันไว้ และเป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลกคือสังคมแห่งหมู่สัตว์ไว้ดุจสลักยึดรถที่กำลังแล่นไปให้คงเป็นรถและวิ่งแล่นไปได้ มี 4 อย่าง คือ ทาน การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ปิยวาจา พูดจาน่ารัก น่านิยมนับถือ อัตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตัวให้เข้ากันได้ เช่น ไม่ถือตัว ดังนั้นร่วมสุขร่วมทุกข์กันสังคหวัตถุ 4 คือ หลักอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวบุคคล ซึ่งในที่นี้รวมถึงพลเมืองบรรษัท (Corporate Citizen) ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข สามารถใช้เป็นตัวแบบหรือวิธีการในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ขององค์กรโดยมีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ที่มีอุปนิสัยของการสงเคราะห์เกื้อกูลเป็นพื้นฐาน

พระครูอาทรปริยัติยานุกิจ สุจิตฺโต (เพียรสองชั้น) (2555, หน้า 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สังคหวัตถุ 4 หมายถึง เครื่องมือ หรือหลักธรรมที่ช่วย ประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมอันจะก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมืองและประเทศชาตินั่นเอง

สรุปได้ว่า สังคหวัตถุ 4 หมายถึง เครื่องมือ หรือหลักธรรมที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คน อยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมอันจะ ก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมืองและประเทศชาตินั้นเอง

2.4.2 ความสำคัญของหลักสังคหวัตถุ 4

สำ.ม. 30/5/7 อธิบายว่าหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีที่กล่าวไว้ในพุทธศาสนาเถรวาท พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงความสำคัญของการมีมิตรสหายที่ดีไว้ในอุปัฑฒสูตรว่า “ความเป็นผู้มีมิตรดีมีสหายดีมีเพื่อนดีนี้เป็นพรหมจรรย์ทั้งสิ้นทีเดียว” แต่การที่จะสร้างมิตรหรือยึด

เหนี่ยวจิตใจของบุคคลที่เป็นมิตรสหายกันแล้วไว้ได้นั้นก็เป็นสิ่งที่สำคัญมากเหมือนกัน เพราะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมิตรหรือบริวารเรียกว่า หลักสังคหวัตถุ ซึ่งมีด้วยกัน 4 ประการ

1. ทาน การให้ปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สิ่งของของตนแก่บุคคลอื่น ด้วยเห็นว่าสิ่งของที่ตนเสียสละไปนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้รับ เป็นการแสดงความมีน้ำใจและเป็นการยึดเหนี่ยวจิตใจของมิตรสหายหรือบริวารไว้ได้พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญการให้ไว้มากมาเช่นผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก

2. ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ การมีวาจาเป็นที่รัก เป็นที่ดูดดื่มจิตใจของผู้ฟัง มีวาจาสุภาพอ่อนหวานชวนฟังเป็นวาจาที่ไม่หยาบคายและก่อให้เกิดประโยชน์ การมีปิยวาจานี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการผูกมิตรหรือรักษาน้ำใจมิตร บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้เป็นทูตหรือเป็นตัวแทนของประเทศในการเจรจาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชน และประเทศชาติ

3. อัตถจริยา การสงเคราะห์ ทุกชนิด หรือการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน ต่อผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือผู้อื่นในเวลาที่จำเป็นไม่เป็น คนนิ่งดูดายในเมื่อตนเองมีกำลังความสามารถที่พอจะช่วยเหลือได้ จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักให้การช่วยเหลือในเวลาที่สมควรช่วยเหลือ ในการผูกสัมพันธไมตรีระหว่าง ประเทศก็เช่นเดียวกัน

4. สมานัตตตา ความมีตนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่คบมิตรเพราะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มิใช่ว่าเมื่อเห็นว่ามิตรหมดประโยชน์สำหรับตนแล้วก็เริ่มห่างเหินหรือเลิกคบไป การคบหามิตรจะต้องคบด้วยความจริงใจและมีความเสมอต้นเสมอปลาย ทั้งในยามที่มิตรรุ่งเรืองและในคราวตกต่ำ

อรศิริ เกตุศรีพงษ์ (2550, หน้า 43-46) ได้ให้ความหมายว่า สังคหวัตถุ 4 คือ สิ่งที่เป็นเครื่องสงเคราะห์และยึดเหนี่ยวน้าใจซึ่งกันและกัน 4 ประการ

1. ทาน หมายถึง การให้ คือการแบ่งปันวัตถุสิ่งของ รวมถึงอุปกรณ์ในการทำงาน หรือเอกสารที่ใช้ในการทำงาน เช่น หากเพื่อนร่วมงานขาดเหลืออุปกรณ์สิ่งของ ก็นำมาแบ่งปันกันใช้การเริ่มต้นด้วยการแบ่งปันวัตถุสิ่งของภายนอกจะช่วยสร้างนิสัยให้บุคลากรในหน่วยงานมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีการให้และรับเพราะนอกเหนือจากการแบ่งปันเรื่องของความรู้ ประสบการณ์อันเป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน แล้วการแบ่งปันเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำงานก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้วงจรของความรู้มีการขับเคลื่อน โดยเป็นการแบ่งปันความรู้ที่เป็นความรู้ที่ชัดแจ้ง ด้วย

2. ปิยวาจา หมายถึง การพูดจาไพเราะ คือการแบ่งปันคำพูดดี ๆ คำพูดที่ไพเราะ พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะกับกาลเทศะ พูดให้กำลังใจกัน ปิยวาจาจึงมีความสำคัญมากต่อการจัดการความรู้ในองค์กรเพราะการจะนำเครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ในกระบวนการจัดการความรู้เพื่อที่จะดึงความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน ออกมาแลกเปลี่ยนกันนั้นต้องใช้ลักษณะของการ พูดแลกเปลี่ยนกันเป็นหลัก

3. อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ คือการแบ่งปันความรู้การให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ที่เป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน เป็นสิ่งที่ทำได้ยากกว่าการแบ่งปันความรู้ที่ชัดแจ้ง ดังนั้นหากองค์กรใดสามารถปลูกฝังให้บุคลากรในองค์กรมี“อัตถจริยา”แล้ว ก็ไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไปที่จะทำให้คนในองค์กรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน เพราะเมื่อเพื่อนร่วมงานขาดความรู้ในเรื่องใด หรือต้องการแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องใด ผู้ที่มีความรู้ก็จะแบ่งปันให้ โดยไม่หวงความรู้ หรือถ้าไม่ได้ขาดความรู้ แต่ขาดกำลังคนเพื่อนคนอื่น ๆ ก็ยินดีที่จะเข้าไปช่วยให้งานสำเร็จหรืออาจเรียกได้ว่าทำให้พนักงานในองค์กรเป็นกัลยาณมิตรซึ่งกันและกัน

4. สมานัตตา คือ การมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลายการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอจริงใจต่อกันความเสมอต้นเสมอปลายจะช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ไม่ระแวงกัน และเป็นการสร้างความไว้วางใจกัน เชื่อใจกัน (Trust) เพราะถ้าคนในองค์กรไม่มีความไว้วางใจกัน หรือไม่เชื่อใจกัน พนักงานก็จะไม่อยากนำความรู้ประสบการณ์ เทคนิคในการทำงานต่าง ๆ มาแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ดังนั้น จึงถือได้ว่า “สมานัตตา” เป็นแรงกระตุ้นในระยะยาวที่จะผลักดันให้คนในองค์กรเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ธมฺมธโร) (2556. หน้า 42-43) ได้ให้ความหมายตามหลักจริยศาสตร์สังคมของพระพุทธศาสนา เรื่องสังคหวัตถุ 4 หรือหลักปฏิบัติตนตามหลักจิตวิทยาสังคมเพื่อให้เกิดความนิยมชมชอบและเคารพนับถือแก่ผู้อื่น หรือสังคมของชุมชนต่าง ๆ คือ

1. ทาน หรือการให้ปันสิ่งของแก่ผู้อื่นที่ควรปันเพราะทาน หมายถึง ธรรมทาน หรือการบริจาคทางจิตใจ และอามิสทาน หรือการบริจาคทางวัตถุ

2. ปิยวาจา หรือการเจรจาใช้คำพูดของตนต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพอ่อนโยนให้เหมาะสมแก่กาลเทศะและเหมาะสมแก่สังคมชุมชนทุกชั้น เพื่อให้ชุมชนหรือบุคคลเหล่านั้นเคารพนับถือ ปิยวาจานี้ใช้กับมิตรสหายของตนย่อมจะทำให้มิตรสหายเหล่านั้นรักใคร่รู้จักเจรจาสุภาพ อ่อนโยนกับครูอาจารย์ การใช้หลักจริยศาสตร์สังคมในเรื่อง ปิยวาจานั้น ผู้ใช้จำต้องมีสติควบคุมตนเองละสามารถบังคับจิตใจตนเองได้ทุกขณะ

3.อัตถจริยา หมายถึง การสอนให้บุคคลนั้น มีหน้าที่ทางมนุษย์สัมพันธ์ทุกระดับชั้นมีหน้าที่ช่วยเหลืออุปการะหรือสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน

4. สมานัตตตา หมายถึง การปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอโดยไม่ถือตัวและให้เข้ากับสังคมของชุมชนได้ทุกชั้น

เลิศลัคน์ ภาคาผล (2561, หน้า 43) กล่าวว่า สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมอันเป็นเครื่องจรรโลงสังคมเป็นหลักธรรมที่สร้างความสงบสุขสมานสามัคคีสร้างความเกื้อกูลกัน สร้างความผูกมิตรรักใครกลมเกลียว และเชื่อมสัมพันธ์กันของคนในสังคมซึ่งประกอบด้วย ทาน คือ การให้ การแบ่งปัน ปิยวาจา คือ การสื่อสารกันด้วยถ้อยคำที่ดี และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น อัตถจริยา คือ การสร้างสรรค์สิ่งที่ดี มีคุณประโยชน์แก่ส่วนรวมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน การร่วมกันทำงานตามหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ ให้ดีที่สุด รวมถึงการสงเคราะห์ การดูแลเอาใจใส่ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การส่งเสริมกันให้เกิดผล สำเร็จของงานและสมานัตตตา คือ การประพฤติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลายการไม่เลือกปฏิบัติ การรู้จักวางตนให้เหมาะสมตามเวลา สถานที่ และตำแหน่งหน้าที่ของตนเอง การร่วมทุกข์ร่วมสุข ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และองค์กร

พระครูสังฆรักษ์ปรีชา ฐิตญาโณ, (2564, หน้า 82) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสังคหวัตถุ 4 ไว้ว่า เป็นหลักสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน การให้เพื่อสงเคราะห์นี้ หมายถึง การให้เพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจร้อยรัดใจให้รวมกันเป็นหมู่และเห็นอกเห็นใจกัน รักใคร่นับถือ สนิทสนมกันมั่นคง จะเห็นได้จากมีกองทุนช่วยเพื่อนครู ยอมเสียสละเงินของทุกคนที่สมัครใจเข้า เป็นสมาชิกกองทุนถือเป็นการช่วยเหลือกันในกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แสดงให้เห็นว่าทุกคนมีความคิดที่จะช่วยเหลือกันเอง ก่อนที่จะไปขอรับความ ช่วยเหลือจากต้นสังกัดให้กลุ่มได้บริหารงานด้วยการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของ ๆ ตนช่วยเหลือกันด้วยตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำทั้งเสียสละแรงกาย

และเวลาเพื่อส่วนรวมและสิ่งที่มุ่งมั่นด้วย การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวานวาจาเป็นที่รัก วาจาดูดดื่มน้าใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ จะก่อให้เกิดความสมานสามัคคี เกิดมิตรไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดถึงสิ่งที่ทุกคนยอมรับใน กฎกติกาที่ได้ตั้งขึ้นมาร่วมกัน ทำให้แสดงถึงการประพฤติปฏิบัติร่วมกันและผลประโยชน์ที่จะได้ร่วมกัน ก็คือไมตรีที่ดีต่อกันที่ทุกคนจะได้รับร่วมกัน จึงเป็นแรงจูงใจในการแก้ไขปัญหาในการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่า สังคหวัตถุ 4 มีความสำคัญดังนี้ เป็นหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างในสังคมอย่างมีความสงบสุขสันติ ซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมหรือในหมู่คณะจำเป็นต้องมีสิ่งที่จะมายึดเหนี่ยวจิตใจและประสานหมู่คณะ เกิดความสามัคคี การผูกมิตรไมตรีกับคนรอบข้างและการเอื้อเฟื้อเกื้อกูลซึ่งกันและกันทำให้เกิดความสามัคคีและเพื่อให้อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขในสังคม

2.4.3 องค์ประกอบของหลักสังคหวัตถุ 4

พระมหานภดล สีทอง (2554, หน้า 1) กล่าวถึงองค์ประกอบของสังคหวัตถุ 4 ดังนี้

1. ทาน ในสังคหวัตถุ 4 คือ การให้ การสงเคราะห์หรือช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการให้สิ่งของที่ตนมีให้แก่ผู้ที่ต้องการผู้ขาดแคลนหรือผู้เดือดร้อน สิ่งของที่นำมาให้นั้นต้องเป็นสิ่งของที่ได้มาโดยสุจริตเป็นประโยชน์ คือ ผู้ให้ก็เป็นสุขอิ่มเอิบใจ ผู้รับก็สามารถบรรเทาทุกข์ความเดือดร้อน รวมทั้งการให้ความรู้การแนะนำที่ถูกต้องชัดเจนและเป็นจริงด้วย

2. ปิยวาจา ในสังคหวัตถุ 4 คือ การใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ และถ้อยคำที่มีประโยชน์ พูดด้วยถ้อยคำที่เป็นจริง และถ้อยคำที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น พูดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ รู้จักกล่าวขอโทษ รู้จักกล่าวขอบคุณ ซึ่งผู้ปฏิบัติได้ย่อมทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้พูดจูงให้ละเว้นความชั่ว ทำให้การงานสำเร็จ เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการงานอย่างยิ่ง

3. อัตถจริยา ในสังคหวัตถุ 4 คือ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเอง และผู้อื่น รู้จักการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ความสุขสบายส่วนตัว ทุ่มเทแรงกายแรงใจในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่นพร้อมรู้จักแก้ไขปัญหาด้วยปัญญา

4. สมานัตตตา ในสังคหวัตถุ 4 คือ การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่าย และดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปในความชั่ว ปฏิบัติกับเพื่อนร่วมหรือผู้คนอื่น ๆ อย่างเท่าเทียมกันรวมทั้งอยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแก้ไขปัญหากับเพื่อนร่วมงานในองค์กร

พระครูประภัศร์ธรรมาภิรักษ์ (จันเขียด) (2561, หน้า 42) กล่าวว่า สังคหวัตถุมีองค์ประกอบด้วย 4 ประการด้วยกัน ที่ผู้บริหารนำมาใช้ในการปฏิบัติต่อพนักงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ และเพื่อเป็น การโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานโดยมีความรู้สึกใกล้ชิดเป็นกันเอง ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานอย่างราบรื่นเพื่อให้สังคมในหมู่คณะเกิดความสงบสุข ดังนี้

1. ทาน คือให้ปัน ความเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ เสียสละ ช่วยด้วยทุนการแบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่นที่ควรให้ ตลอดจนให้รู้ความรู้ความเข้าใจ และศิลปวิทยารวมไปถึงการให้อภัยแก่ผู้อื่น ทำให้สังคมอยู่กันอย่างมีความสุข เพราะการช่วยเหลือซึ่งกันละกัน

2. ปิยวาจา คือ การพูดน่ารัก ปราศรัยด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน เพราะเป็นที่รักพูดด้วยคำที่น่าฟัง ชี้แจงในสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กำลังใจ ทำให้เกิดความพอใจแก่ผู้ได้ยินได้ฟังก่อให้เกิดมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

3. อัตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้อื่น เป็นการปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันละกัน มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ด้วยกำลังใจ ความคิด กำลังกาย และกำลังทรัพย์ การทำตนให้เป็นประโยชน์เท่าที่จะได้ทำได้ เช่น ส่งเสริมจริยธรรม ส่งเสริมให้ผู้อื่นได้รับในสิ่งที่ดีการช่วยผู้อื่นจะทำให้หมู่คณะและสังคมและประเทศชาติก้าวหน้า ได้รับความสำเร็จในสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างดี

4. สมานัตตตา คือ การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย ทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญและแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน ไม่ถือเราถือเขา รู้จักผูกมิตรกับผู้อื่น เช่น ในยามที่ตนตกทุกข์ได้ยากก็ไม่ทอดทิ้ง ยังช่วยเหลือ ย่อมเกิดความสุข และความสามัคคีในหมู่คณะ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ เป็นแนวทางที่ใช้ในการนำหลักพุทธธรรมผสมผสานให้สอดคล้องกับความ ต้องการตรงกับสภาพความเป็นจริงและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในการพัฒนาท้องถิ่น ในการบูรณาการ หลักพุทธธรรม คือ หลักธรรมสังคหะวัตถุ 4 อันประกอบไปด้วย ทาน คือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันของ ๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน อัตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น สมานัตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย เพื่อใช้ในการบิริหารจัดการองค์กรให้เกิดความเข้มแข็ง และพัฒนาไปในทิศเดียวกัน

2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป (แผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง, 2566, หน้า 10-15)

ประวัติความเป็นมาของตำบลทุ่งเขาหลวง

ตำบลทุ่งเขาหลวง แยกการปกครองมาจากตำบลมะบ้า เมื่อปี พ.ศ. 2533 ในปี พ.ศ. 2540 ได้มีการจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอทุ่งเขาหลวง แยกออกจากอำเภอธวัชบุรี และได้ยกฐานะเป็นอำเภอทุ่งเขาหลวง ในปี พ.ศ. 2550 มีหมู่บ้านในเขตพื้นที่การปกครองจำนวน 7 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านผักก้าม, หมู่ที่ 2 บ้านจานเหนือ, หมู่ที่ 3 บ้านหวายน้อย, หมู่ที่ 4 บ้านจานใต้, หมู่ที่ 5 บ้านอุดมสุข, หมู่ที่ 6 บ้านจาน และหมู่ที่ 7 บ้านท่าโพธิ์

ขนาดที่ตั้งและอาณาเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อยู่ทางทิศเหนือของอำเภอทุ่งเขาหลวง อยู่ห่างจากอำเภอประมาณ 7 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากจังหวัดร้อยเอ็ด ประมาณ 25 กิโลเมตร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- อาณาเขตทางทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี
- อาณาเขตทางทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลเทอดไทย อำเภอทุ่งเขาหลวง
- อาณาเขตทางทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง
- อาณาเขตทางทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลไพศาล อำเภอธวัชบุรี

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง มีพื้นที่ประมาณ 26.92 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 16,825 ไร่)

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นดินของตำบลทุ่งเขาหลวงมีสภาพพื้นที่และลักษณะทางภูมิศาสตร์มีลำห้วยดางเดียวไหลผ่านในพื้นที่บางส่วน ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูกข้าว พื้นที่ประมาณร้อยละ 50 มีปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน

ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวงมี 3 ฤดู คือ

1) ฤดูร้อน เริ่มร้อนประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์จนถึงประมาณกลางเดือนพฤษภาคม

2) ฤดูฝน เริ่มฤดูฝนประมาณกลางเดือนพฤษภาคมไปจนต้นถึงตุลาคม

3) ฤดูหนาว เริ่มฤดูหนาวประมาณเดือนตุลาคมไปจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

2. การปกครอง

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากรที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์ จำนวน 4,492 คน แยกเป็นชาย 2,204 คน หญิง 2,288 คน ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ชื่อหมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน และจำนวนประชากร

หมู่ที่	บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร(คน)		
			ชาย	หญิง	รวม
1	ผักก้าม	139	249	294	543
2	จานเหนือ	173	350	342	692
3	หวายน้อย	182	308	334	642
4	จานใต้	139	290	292	582
5	อุดมสุข	192	294	296	590
6	จาน	189	275	312	587
7	ท่าโพธิ์	301	438	418	856
	รวม	**1,315**	**2,204**	**2,288**	**4,492**

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากรที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์ เป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง จำนวน 3,729 คน แยกเป็นชาย 1,825 คน หญิง 1,904 คน ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง

ช่วงอายุ	ชาย	หญิง	รวม
18-40 ปี	705	645	1,350
41 – 60 ปี	730	794	1,524
61 ปี ขึ้นไป	390	465	855
รวม	**1,825**	**1,904**	**3,729**

(ข้อมูลจากสำนักทะเบียนราษฎร์ตำบลทุ่งเขาหลวง, 2567)

3. วิสัยทัศน์

ทุ่งเขาหลวงสดใส ร่วมใจกันพัฒนา การศึกษาถ้วนหน้า พลานามัยเป็นเลิศ เชิดชูคุณธรรม นำการพัฒนา

4. พันธกิจ

1) จัดให้มีการบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำและสาธารณูปโภคพื้นฐานให้กับประชาชน
2) ส่งเสริมการศึกษา
3) ส่งเสริมและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่อย่างยั่งยืน
4) ส่งเสริมการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
5) ส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน
6) ส่งเสริมให้ประชาชนมีพลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์มีคุณภาพชีวิตที่ดี
7) ป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งเสพติด
8) ส่งเสริมการปลูกข้าวหอมมะลิเกษตรอินทรีย์

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต
3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย
4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
6) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

เป้าประสงค์

1) เพื่อพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2) เพื่อพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต
3) เพื่อพัฒนาด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย
4) เพื่อพัฒนาด้านการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
5) เพื่อพัฒนาด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
6) เพื่อการพัฒนาด้านศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น
7) เพื่อพัฒนาด้านบุคลากรท้องถิ่นและอุดหนุนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัด

1) กรณีโครงการโครงสร้างพื้นฐาน วัดคุณภาพงานจากการที่ คกก.ตรวจรับงานจ้างตรวจรับงานโดยจะต้องได้คุณภาพงานที่ดี ไม่มีปัญหาและข้อท้วงติง

2) กรณีโครงการอื่น ๆ วัดจากการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในโครงการทุกประการ

กลยุทธ์

1) ยุทธศาสตร์ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1.1) การพัฒนาก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุง ซ่อมแซม ถนน สะพานทางเท้า ท่อระบายขยายเขตไฟฟ้า และไฟแสงสว่าง ก่อสร้างระบบประปา ขยายเขตประปา จัดทำป้ายบอกทาง การติดตั้งกระจกโค้งจราจร และการติดตั้งสัญญาณเตือนไฟกระพริบ

1.2) การพัฒนาด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ การบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ

2) ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต

2.1) การพัฒนาด้านการส่งเสริมอาชีพ

2.2) การพัฒนาด้านสวัสดิการสังคม การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ การส่งเสริมและพัฒนาผู้พิการในท้องถิ่น การส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น การส่งเสริมด้านที่พักอาศัยให้แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส

2.3) การพัฒนาด้านสาธารณสุข

2.4) การพัฒนาด้านการศึกษา

3) ยุทธศาสตร์ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย

3.1) การส่งเสริมประชาธิปไตย การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน การสนับสนุนจัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการพัฒนาชุมชน ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพ

3.2) งานด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการจัดการสาธารณภัย ของผู้บริหารและข้าราชการท้องถิ่น และเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดเหตุสาธารณภัย

3.3) งานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย

4) ยุทธศาสตร์ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.1) การส่งเสริมการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น/จารีต/ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

5) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

5.1) การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาป่าและน้ำเป็นการร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6) ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว

6.1) การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

7. ยุทธศาสตร์ด้านอื่น ๆ

7.1) การพัฒนาด้านการเพิ่มศักยภาพบุคลากรให้มีประสิทธิภาพพร้อมให้บริการประชาชนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

จุดยืนทางยุทธศาสตร์

องค์การบริหารส่วนตำบล มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 98 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้านมีลักษณะทางภูมิศาสตร์มีลำห้วยดางเดียวไหลผ่านในพื้นที่บางส่วน ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม จึงกำหนดตำแหน่งจุดยืนทางยุทธศาสตร์สำคัญไว้ ดังนี้

1) ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การเพาะปลูกข้าว

2) เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และยั่งยืน

3) เป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น

6. การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

การวิเคราะห์กรอบการจัดทำยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวงในปีที่ผ่านมาได้มุ่งเน้นเพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นทุก ๆ ด้านควบคู่กันไป ซึ่งผลการพัฒนาได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ผลการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของประชาชน จากการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน แผนชุมชน และจากการสำรวจ จปฐ. ของตำบลทุ่งเขาหลวง โดยรวมพบว่าจากสภาพ แวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม ของตำบลทุ่งเขาหลวง ได้ประชาคมระดมความคิดเห็น ปัญหา/ความต้องการของประชาชนมาวิเคราะห์ศักยภาพของเทศบาล โดยใช้หลักการ SWOT Analysis ซึ่งสรุปผล ดังนี้

จุดแข็ง (STRENGTH)

1) พื้นที่อุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งปลูกข้าวเป็นผลผลิตของประชาชนในพื้นที่

2) มีกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มแม่บ้านตำบลทุ่งเขาหลวง กลุ่มทอผ้า กลุ่มผลิตข้าวกล้องเป็นต้น

3) เป็นชุมชนมีความสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน

4) มีแหล่งเงินทุนให้บริการกู้ยืมประกอบอาชีพ

5) ประชาชนที่มีอาชีพทำนามีความชำนาญในการปลูกข้าวหอมมะลิ

6) เป็นชุมชนที่สงบ/มีการอนุรักษ์รักษาขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม ประเพณีไว้เป็นอย่างดี ซึ่งมีงานประเพณีบุญบั้งไฟที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

7) ผู้พิการในชุมชนได้รับการคำแนะนำและการช่วยเหลือดูแลอย่างทั่วถึงเนื่องจาก อบต. ทุ่งเขาหลวง มีศูนย์ดูแลผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสครบจร

8) เจ้าหน้าที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพ

จุดอ่อน (WEAKNESS)

1) การคมนาคมยังไม่ดีเท่าที่ควรเนื่องจากถนนบางสายชำรุด

2) ถนนเพื่อการเกษตรกรรมของประชาชนในตำบลยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร

3) มีน้ำท่วมขังถนนบางสายในฤดูฝนทำให้การสัญจรไปมาไม่ดีเท่าที่ควร

4) ตำบลทุ่งเขาหลวง มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 10 มักประสบปัญหากับอุทกภัยน้ำท่วมพื้นที่ทำการเกษตรอยู่เสมอ เนื่องจากพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นที่รองรับน้ำจากหนองหญ้าม้า อ.เมือง

5) ร้อยเอ็ดอ่างธวัชบุรี และน้ำจากบึงกิวตำบลบึงนครซึ่งได้รับน้ำมาจากแม่น้ำชี อ.ธวัชบุรี ไหลตามห้วยดางเดียวและห้วยป่าขาม เพื่อไหลลงลำน้ำชีแต่ไม่สามารถไหลลงได้ทำให้น้ำไหลเอ่อล้นลำห้วยท่วมไร่นาของราษฎรเป็นประจำ เกษตรกรทำข้าวนาปีได้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ เนื่องจากน้ำท่วมในฤดูแล้งไม่มีน้ำเพื่อทำการเกษตร เนื่องจากไม่มีที่เก็บกักน้ำไว้สำหรับใช้ขาดคลองส่งน้ำ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาตำบล ที่จะสนับสนุนให้เกิดอาชีพด้านการเกษตร เกษตรกรมักใช้สารเคมีในการปลูกพืช แม้ได้รับการแนะนำ อบรมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวะภาพแต่ก็ไม่แพร่หลายนัก ซึ่งควรที่จะส่งเสริมให้แพร่หลายมากขึ้น กระตุ้นกระแสอาหารปลอดสารพิษให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นแหล่งอาหารโลกอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย

6) ระบบการบริหารจัดการน้ำประปาไม่เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค เนื่องจากมีแหล่งน้ำในการผลิตน้ำประปาขนาดเล็กทำให้ไม่เพียงพอในการอุปโภคบริโภค และระบบประปายังไม่ดีพอมีปัญหาเรื่องน้ำมีกลิ่นและขุ่น

7) บ่อทิ้งขยะไม่เพียงพอทำให้ขยะล้นออกมานอกบ่อและสร้างความสกปรก มีผลส่งให้เกิดเชื้อโรคและอาจมีโรคระบาดตามมา

โอกาส (OPPORTINITY)

1) ประชาชนในตำบลทุ่งเขาหลวงมีรายได้เพิ่มมากขึ้น จากงานประเพณีเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาเที่ยวจำนวนมาก

2) ผลิตภัณฑ์จากการเย็บผ้าสามารถเป็นสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

3) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชาวต่างชาติชื่นชอบและสนใจในวัฒนธรรมประเพณีบุญบั้งไฟ

4) ประชาชนในตำบลทุ่งเขาหลวงมีจำนวนผู้พิการน้อยลง และผู้พิการรู้จักวิธีป้องกันและดูแลตัวเองอย่างถูกวิธี

อุปสรรค (THREAT)

1) ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ

2) ขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาท้องถิ่น

3) ขาดความตระหนักในการดำรงชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียงในครอบครัวตนเอง

4) น้ำท่วมและภัยแล้งในช่วงทำนาปีในบางพื้นที่ที่อยู่ในตำบลทุ่งเขาหลวง และขาดระบบชลประทานในการทำนาปรัง

5) ราคาผลผลิตตกต่ำไม่คุ้มทุน ซึ่งปัจจุบันต้นทุนการผลิตสูงมาก ไม่ว่าจะเป็นค่าแรง ค่าปุ๋ย ฯลฯ

6) ขาดกฎหมายระเบียบบางฉบับยังไม่เอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของ อปท.

7. แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2566-พ.ศ.2570 ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง)

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1) การพัฒนาก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุง ซ่อมแซมถนนสะพานทางเท้า ท่อระบายน้ำ ขยายเขตไฟฟ้าและไฟแสงสว่าง ก่อสร้างระบบประปา ขยายเขตประปา

2) การพัฒนาด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ บริหารจัดการน้ำแบบบรูณาการเพื่อป้องกันน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก การขาดน้ำสำหรับอปุ โภคบริโภคในฤดูแล้ง

2. ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต

1) การพัฒนาด้านการส่งเสริมอาชีพ

2) การพัฒนาด้านสวัสดิการสังคม การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ การส่งเสริมและพัฒนาผู้พิการในท้องถิ่น การส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส

3) การพัฒนาด้านสาธารณสุข

4) การพัฒนาด้านการศึกษา

3. ด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย

1) การพัฒนาด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย การพัฒนาศักยภาพผู้นาชุมชนการสนับสนุนจัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการชุมชน ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพ

2) การพัฒนาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้นาข้อมูลการเกิดสาธารณภัยในท้องถิ่นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการจัดการสาธารณภัยข้าราชการท้องถิ่น ของผู้บริหารและเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดเหตุสาธารณภัย

4. ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1) การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่น/จารีต/ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) การเผยแพร่ศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่น/จารีต/ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้แก่คนในท้องถิ่น โดยอาจสนับสนุนให้มีการต่อยอดขยายเป็นจุดเด่นให้แก่ผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น

5. ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

1) การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) การพัฒนาด้านการบารุงรักษาป่าและน้ำเป็นการร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6. ด้านการท่องเที่ยว

1) การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่น/จารีต/ประเพณี เพื่อเผยแพร่ให้แก่คนในท้องถิ่น โดยอาจสนับสนุนให้มีการต่อยอดขยายเป็นจุดเด่นให้แก่ผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น

2) การพัฒนาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่ให้แก่คนในท้องถิ่น โดยอาจสนับสนุนให้มีการต่อยอดขยายเป็นจุดเด่นให้แก่ผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยต่าง ในเรื่อง การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องมากที่สุดไว้ดังนี้

อัญชลี นรินทร, และ ตระกูล มีชัย (2561) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างบูรณาการในชุมชนกรุงเทพมหานคร จากการศึกษา พบว่า ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมาก การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์การมีส่วนร่วมในการเข้าไปสังเกตการณ์การทำงาน และปัจจัยการพัฒนาระดับท้องถิ่นอย่างบูรณาการในชุมชน ผลการวิเคราะห์อิทธิพลความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุ ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างบูรณาการในชุมชนกรุงเทพมหานคร ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีขนาดอิทธิพลเชิงบวก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การทดสอบสมมติฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ไม่ส่งผลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างบูรณาการในชุมชนกรุงเทพมหานคร, การมีส่วนร่วมในการประเมินผล, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างบูรณาการในชุมชนกรุงเทพมหานครส่วนปัจจัยทั้ง 3 ส่งผลทางอ้อมต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างบูรณาการในชุมชนกรุงเทพมหานคร

จักรวาล สุขไมตรี (2562) ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา นั้นเกิดจากบุคลากรในองค์การเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน โดยสภาพปัญหาในการบริหารงานองค์การมีอยู่ 4 ประการ คือ 1) บุคลากรในองค์การบางท่านขาดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแบ่งปัน การให้อภัยกัน 2) บุคลากรในองค์การบางท่านใช้คำพูดในการสื่อสารที่ไม่เหมาะสม ไม่สุภาพ พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดนินทาว่าร้าย พูดเพ้อเจ้อหาแก่นสารไม่ได้ 3) บุคลากรในองค์การบางท่านขาดจิตสาธารณะ ขาดความซื่อตรง ซื่อสัตย์สุจริต 4) บุคลากรในองค์การบางท่านขาดการวางตนให้เหมาะสม ไม่ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดี มีความประพฤติไม่เสมอต้นเสมอปลาย แบ่งแยก เลือกที่รักมักที่ชัง ปฏิบัติตามระเบียบวินัยไม่เคร่งครัด การใช้เหตุและผลในการพิจารณาตัดสินใจยังใช้ตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง 2. แนวทางการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งต้องแก้ไขที่ตัวบุคลากรในองค์การเป็นสำคัญ ซึ่งมีอยู่ 4 ด้าน คือ1) ด้านทาน 2) ด้านปิยวาจา 3) ด้านอัตถจริยา 4) ด้านสมานัตตตา โดยจะต้องบริหารตน บริหารคน และบริหารงาน

พีรพงศ์ พูลสวัสดิ์ และคณะ (2564) ได้ศึกษา ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (=2.674) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยมากสุด (=2.726) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (=2.700) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล (=2.681) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (=2.588) มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด 2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม พบว่า 1) ควรจัดให้มีเวทีสภาหมู่บ้าน ชุมชน เพื่อเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่มในการทำกิจกรรมร่วมกันตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ 2) ควรจัดลำดับความสำคัญของแต่ละกิจกรรมกำหนดช่วงเวลาความเหมาะสมวิธีการ กฎเกณฑ์ ให้สอดคล้องกับการทำงาน 3) ควรให้ประชาชนในพื้นที่หรือในหมู่บ้านนั้น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการ

ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน 4) ควรจัดตั้งหรือเลือกตัวแทนจากหมู่บ้านต่าง ๆ เข้ามาให้คำแนะนำ ปรึกษาหารือขั้นตอนในการดำเนินงาน 5) ควรจัดให้มีคณะกรรมการจากหมู่บ้านอื่น มาติดตามประเมินผล 6) ควรจัดให้มีการติดตามประเมินผลในทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ายางเป็นระยะ ๆ เช่น เดือนละครั้งหรือสามเดือนครั้ง 7) ควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้สึกภาคภูมิใจต่อความสำเร็จจากการทำกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่ทำสำเร็จแล้วนั้น 8) ควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหนต่อโครงการหรือกิจกรรมที่ได้ ร่วมกันทำเพื่อพัฒนาต่อยอดให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

พระนิทัศน์ วงศ์วังเพิ่ม และคณะ (2565) ได้ศึกษา นโยบายการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหว้า อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษาพบว่า 1) นโยบายให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\overline{X}$ = 4.10, S.D. = 0.74) 2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระดับเพศ อายุและระดับการศึกษามีผลต่อความคิดเห็นต่อนโยบายการให้บริการประชาชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ข้อเสนอแนะต่อนโยบายให้บริการประชาชน คือ เจ้าหน้าที่ควรเอาใจใส่การให้บริการด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว ทันต่อเวลา คิดเป็นร้อยละ 4.55 รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ควรตรวจสอบเอกสารเมื่อดำเนินการเสร็จเรียบร้อยและแนะนำให้ประชาชนได้ คิดเป็นร้อยละ 3.79 และเจ้าหน้าที่ควรพูดชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจด้วยความสุภาพอ่อนน้อม คิดเป็นร้อยละ 2.78 องค์ความรู้จากการวิจัย คือ การนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการให้บริการประชาชนของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนถิ่นเพื่อให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจต่อการเข้ารับบริการในด้านต่าง ๆ

อัตติยาพร ไชยฤทธิ์ (2565) ได้ศึกษาพัฒนาการและแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอพัฒนาการและแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทย ถือเป็นจุดเริ่มต้นก่อนการศึกษาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในมิติอื่น ๆ ผลการศึกษาพบว่า นับตั้งแต่แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามามีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองในประเทศไทย ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์สำคัญ ประกอบด้วย 1) กระแสความตื่นตัวทางการเมืองของภาคประชาชน 2) การแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญ การแก้ไขและการตรากฎหมายอื่น ๆ ภายในประเทศ และ 3) การปฏิรูประบบราชการตามแนวทาง “การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน” ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้วาทกรรมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทย เริ่มมองเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรมในแง่จุดเริ่มต้นของร่องรอยทางเอกสารที่พยายามทำความเข้าใจพัฒนาการและแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความหมายอย่างกระชับและตรงประเด็น อย่างไรก็ตามภายใต้ร่องรอยทางเอกสารในประเด็นดังกล่าวยังคงแฝงไปด้วยความคาดหวังต่อความเป็นรูปธรรมในผลิตผลตามเป้าหมายสูงสุดของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวคือ การบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตอบสนองความต้องการที่แท้จริง และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน รวมถึงก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศโดยรวม จากเป้าหมายดังกล่าวทำให้การศึกษาวาทกรรมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน และการศึกษาการบริหารราชการแบบมีส่วน

ร่วมของประชาชนในมิติอื่น ๆ ยังคงเป็นโจทย์ที่ท้าทายต่อแวดวงวิชาการทางรัฐประศาสนศาสตร์ และอนาคตการบริหารราชการแผ่นดินในประเทศไทยต่อไป

ตรัยณภรัท เสาวรา (2566) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่า 1. การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ 4 กับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคล พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก (r = 0.82) 4. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคล ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้บุคลากรนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการบริหารงานและการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ควบคู่ไปกับการนำ หลักนิติธรรม จริยธรรมมากำหนดใช้เป็น กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ถูกต้อง ชัดเจนและเป็นธรรม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน

พระเมธาวินัยรส (สุเทพ พุทธจรรยา) และสาลินี รักกตัญญู (2566) ได้ศึกษา การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข ผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่ต้องใช้การบริหารจัดการดำเนินการและแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น บทความนี้จึงต้องการนำเสนอปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขตามทฤษฎี POSDCoRB ของลูเธอร์ กูลิค ของเทศบาลตำบลพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งนี้ เพราะองค์กรนี้เคยประสบปัญหาหรืออุปสรรคหลายด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน เช่น ทำงานโดยไม่มีการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์กร เช่น มอบหมายงานไม่ตรงอำนาจหรือหน้าที่ 3) ด้านการจัดกำลังคน เช่น จัดบุคลากรปฏิบัติงานไม่ตรงความรู้ ความสามารถ 4) ด้านการอำนวยการ เช่น การขาดศิลปะการบริหารงาน 5) ด้านการประสานงาน เช่น การไม่ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก 6) ด้านการรายงาน เช่น ไม่มีระบบการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจ และ 7) ด้านการงบประมาณ เช่น มีความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคดังกล่าวในองค์กรผู้บริหารได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคทันทีตามลำดับอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ปัญหาหรืออุปสรรคลดลงและหมดไปในที่สุด โดยการใช้วิธีการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนโดยมีการจัดทำแผนรายปีเสนอล่วงหน้า 2) ด้านการจัดองค์กรโดยวางตำแหน่งงานหรือหน้าที่ให้ชัดเจน 3) ด้านการจัดกำลังคนโดยมีระบบกำหนดมาตรฐานคุณสมบัติผู้ปฏิบัติงาน 4) ด้านการอำนวยการโดยจัดฝึกอบรมศิลปะการบริหารงานแก่ผู้บริหาร 5) ด้านการประสานงานโดยจัดให้มีหน่วยงานกลางรับปัญหาหรืออุปสรรคการปฏิบัติงาน 6) ด้านการรายงานโดยจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารงานปกครองท้องถิ่นกลาง และ 7) ด้านการงบประมาณโดยจัดทำระบบประเมินการเบิกจ่ายงบประมาณให้ชัดเจน

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

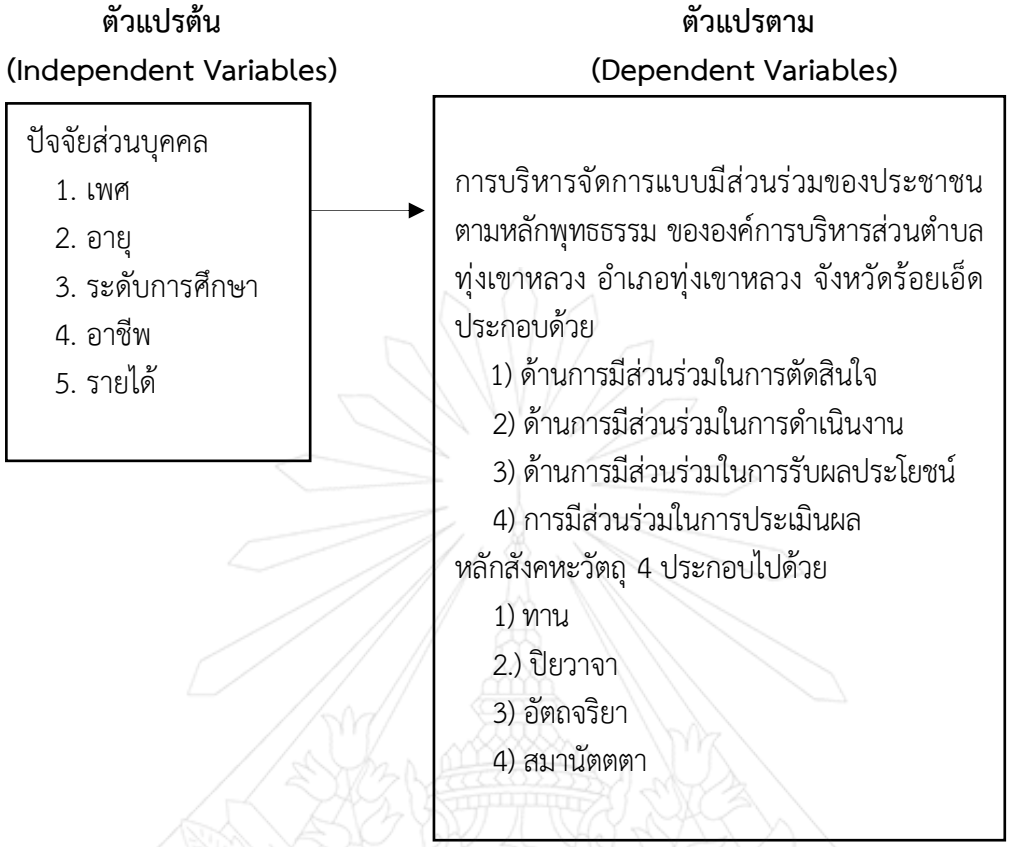
ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยต่างประเทศ ในเรื่อง การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยต่างประเทศ ที่มีความเกี่ยวข้องมากที่สุดไว้ดังนี้

โบรดี้, ก็อดชาล์ค และเบอร์บี้ (Brody, S. D., Godschalk, D. R., and Burby, R. J., 2003) ศึกษา เรื่องการ มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนดำเนินงาน พบว่านอกจากรัฐบาลท้องถิ่นต้อง ดำเนินการในการวางแผนและการจัดการพัฒนาเมืองแล้ว ยังต้องออกกฎหมายให้ประชาชนมี โอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการวางแผนในท้องถิ่นนั้นด้วย ซึ่งจากผลการศึกษาทำให้เห็นว่าวิธีการออกกฎหมายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น จะต้องมี กระบวนการที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้วิธีการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

กัสโต้ ฟรูเมเน่ (Gasto Frumenee, 2014) ได้ศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านสุขภาพในการกระจายอำนาจในระบบสุขภาพ ประสบการณ์จากคณะกรรมการบริหารด้านสุขภาพ ณ Kongwa District ประเทศแทนซาเนีย การศึกษาครั้งนี้พบวาแทนวาเนีย แนะนำการกระจายอำนาจมาใช้ในระบบสุขภาพ ในปี 1990 เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ วางแผนสุขภาพ คณะกรรมการบริหารด้านสุขภาพ (HFGCs) ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดกลุ่มในชุมชนเป็นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการให้บริการสุขภาพ วัตถุประสงค์ของ การศึกษาคือการท้าทายสวัสดิการของ HfGCs ในการวางแผนด้านสุขภาพในการกระจาย อำนาจระบบสุขภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างของการสนทนากลุ่ม FGDs ทั้งหมด 13 หัวข้อ ที่สำคัญได้รับการสัมภาษณ์จากสภาระดับตำกว่าในด้านสุขภาพ 5 กลุ่ม ทำให้เกิดแนวทาง 5 แนวทางใน 1 อำเภอ ผลการศึกษาใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผน สุขภาพชุมชนด้วยการระดมทรัพยากรทางความคิด อย่างไรก็ ตามมีความท้าทายบางอย่างในการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของ HFGCs ในด้านการวางแผนด้านสุขภาพ เช่น การศึกษาที่ค่อนข้างจะน้อยของชุมชน ในที่สุด HFGCs ได้ส่งสัญญาณว่าจะมีการออกกฎหมายในการวางแผน อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมืออันมีประสิทธิภาพที่จะกำหนดข้อจำกัด และศักยภาพที่จะดำเนินการอื่น ๆ ต่อไป

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (วชิรวัชร งามละม่อม, 2559, หน้า 1) หลักพุทธธรรม คือ การนำหลักสังคหะวัตถุ 4 อันประกอบไปด้วย 1. ทาน คือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันของ ๆตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น 2. ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ 3. อัตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 4. สมานัตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย (องฺ.จตุกฺก. 21/32/50) ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงเชิงปริมาณ (Descriptive Study) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์ ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนประชาการ 3,729 คน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

ช่วงอายุ	ชาย	หญิง	รวม
18-40 ปี	705	645	1,350
41 – 60 ปี	730	794	1,524
61 ปี ขึ้นไป	390	465	855
รวม	**1,825**	**1,904**	**3,729**

(สำนักทะเบียนราษฎร์ตำบลทุ่งเขาหลวง, 2567)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ทีมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์ ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 348 คน ที่สุ่มจากประชากรโดยใช้วิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างใน ธีรวุฒ เอกะกล, 2550) โดยมีวิธีการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{\chi^2 Np(1-p)}{e^2(N-1)+\chi^2 p(1-p)}$$

$$n = \frac{3.841\times3,729\times0.5\times0.5}{(.05)^2\times(3,729-1)+3.841\times0.5\times(1-0.5)}$$

$$= 348.32 \sim 348$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

2χ= ค่าไคสแควรท df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95% (χ2=3.841)

p = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (ถ้าไม่ทราบให้กำหนด p = 0.5)

จากวิธีการคำนวณผู้วิจัยต้องทราบขนาดประชากรและสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร และ กำหนดระดับความคลาดเคลื่อนและระดับความเชื่อมั่นด้วย เช่น ถ้าประชากรที่ใช้ในการวิจัยมจำนวน 3,729 หน่วย ยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างได้ 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากรเท่ากับ 0.5 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเท่ากับ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 348 คนที่สุ่มจากประชากร

3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเทียบตารางสำเร็จของเคซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างใน ธีรวุฒ เอกะกล, 2550) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 348 คน

3.2.2 สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีแจกสุ่ม ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มแบบตัวอย่าง ดังนี้

1) จัดทำบัญชีรายชื่อประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

2) เขียนชื่อรายชื่อประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ลงในแผ่นกระดาษ โดยใช้ 1 ชื่อ ต่อ 1 แผ่น แล้วม้วนแผ่นกระดาษลงในกล่องแล้วเขย่าให้คละกัน

3) ทำการสุ่มหยิบมาทีละแผ่น จนกว่าจะครบจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) โดยการแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	มาก
3	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	น้อย
1	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างตามกรอบที่จะได้ทำการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

3.4.1 ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด และเกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3.4.2 นำเครื่องมือที่ได้สร้างขึ้นไปขอคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับกรอบที่กำหนดไว้

3.4.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามแนวทางการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) พระเทพวชิรวิมล, ดร.
ศน.บ. (พุทธศาสนาและปรัชญา)
MASTER OF ARTS IN BUDDHIST STUDIES
Ph.D. in PALI & BUDDHISM
ตำแหน่ง: อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา และเจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ธ)

2) นางมัตติกา กอมาตย์
ร.ม. รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ศศ.ม. ศิลปะศาสตร์บัณฑิต (รัฐศาสตร์ บริหารรัฐกิจ)
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง

3) นายนรินทร์ ทิพยศักดิ์

ร.ม. รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต

ตำแหน่ง รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง

พร้อมกับให้ตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าวเพื่อขอคำชี้แนะและหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity)

3.4.4 หาค่าเฉลี่ยเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ให้คะแนนตามดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้

+1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

-1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

นำคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 67)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.4.5 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจและปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามวัตถุประสงค์และแนวคิดทั้งสำนวนการใช้ภาษาและคำชี้แจงแล้วนำมาทำความสอดคล้องและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง

3.4.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99-100)

3.4.7 นำแบบสอบถามที่ทำการทดลองและปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย และขอคำแนะนำการจัดทำฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาในโอกาสต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ประสานงานกับงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลทำการวิจัย

3.5.2 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมด้วยผู้ช่วยวิจัย

3.5.3 ทำการแจกเอกสารแบบสอบถาม โดยทำการชี้แจงรายระเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟังโดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถามและรอรับแบบสอบถามกับคืนมาด้วยตัวผู้วิจัยเอง

3.5.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมดเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.6.1 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจความสมบูรณ์

3.6.2 นำแบบสอบถามที่เลือกไว้แล้วดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

3.6.3 ดำเนินการคีย์ข้อมูลที่ตรวจสอบสมบูรณ์แล้วเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.6.4 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวม รายด้านและเป็นรายข้อ แล้วแปรผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์แต่ละข้อ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121) ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3.6.5 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยใช้ความถี่และร้อยละ

3.6.6 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความต่างของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยใช้ค่า t-test (Independent) ในการเปรียบเทียบตัวแปร 2 กลุ่ม

3.6.7 วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ โดยใช้ค่า F-test (One-way ANOVA) ในการเปรียบเทียบตัวแปรที่มีค่ามากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

3.6.8 เก็บรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ค่า IOC (Index of item objective congruence)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

∑R หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (a – Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 102) ดังนี้

$$a = \frac{k}{k-1}\left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2}\right)$$

เมื่อ a แทน ค่าความเชื่อมั่น หรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

k แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S^2_t แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3.7.2 สถิติพื้นฐาน

1 ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 104) ดังนี้

$$P = \frac{F}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คำนวณจากสูตร บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 105 ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม"

N แทน จำนวนคน

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา, (2548), หน้า 19) ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum X^2-(\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
X^2 แทน ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม
N แทน จำนวนคน
$\sum$ แทน ผลรวม

3.7.3 สถิติทดสอบสมมติฐาน

1. ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสองกลุ่ม คำนวณจากสูตร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) ดังนี้

$$t = \frac{\overline{X_2}-\overline{X_2}}{\sqrt{\frac{s_2^1+s_2^2}{n_1\ n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
$\bar{X}1$ $\bar{X}2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2
S_1^2 S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ กลุ่มที่ 2
n_1 n_2 แทน จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2

2. ค่า F-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป คำนวณจากสูตร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) ดังนี้

$$F = \frac{\mathbf{MS_b}}{\mathbf{MS_w}}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
MS_b แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้วิธีการวิจัยแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (F-test)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (degree of freedom)
Sig	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ .05 (Significant level)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe’)

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ใช้การแจกแจงหาค่าความถี่ (Frequency) และคำนวณร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=348)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	182	52.30
2. หญิง	166	47.70
รวม	**348**	**100.00**
อายุ		
1. 18-40 ปี	88	25.29
2. 41-60 ปี	190	54.60
3. 61 ปีขึ้นไป	70	20.11
รวม	**348**	**100.00**
ระดับการศึกษา		
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	258	74.14
2. ปริญญาตรี	79	22.70
3. สูงกว่าปริญญาตรี	11	3.16
รวม	**348**	**100.00**
อาชีพ		
1. เกษตรกร	116	33.33
2. รับราชการ	45	12.93
2. รับจ้างทั่วไป	105	30.17
3. อื่นๆ	82	23.57
รวม	**348**	**100.00**
รายได้		
1. ไม่เกิน 10,000 บาท	211	60.63
10,000-20,000 บาท	115	33.05
มากกว่า 20,000บาท	22	6.32
รวม	**348**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 348 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30 เพศหญิง จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 47.70 อายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 41-61 ปี จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 54.60 รองลงมา อายุ 18-40 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 25.29 และ อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 20.11 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 74.14 รองลงมา ปริญญาตรี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 22.70 และ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.16 อาชีพ ส่วนใหญ่อาชีพเกษตรกร จำนวน 116 คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมา รับจ้างทั่วไป จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 30.17 อื่นๆ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 23.57 และ รับราชการ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 12.93 รายได้ ส่วนใหญ่ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 60.63 รองลงมา 10,000-20,000 บาท จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 33.05 และมากกว่า 20,000บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.32

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด	การมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)	4.01	0.33	มาก	1
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.90	0.36	มาก	4
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.91	0.36	มาก	2
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.90	0.39	มาก	3
รวม	**3.93**	**0.30**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.33) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.36) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.39) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.36)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)	การมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ท่านได้เข้าร่วมประชุมกับ อบต. เสนอปัญหาความต้องการของชุมชน จัดกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ในการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่น ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน	4.41	0.71	มาก	1
2. ท่านมีส่วนร่วมในประชุมร่วมกับ อบต. ในการกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาชุมชนด้วยวาจาที่สุภาพ	3.72	0.79	มาก	7
3. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ด้วยวาจาที่สุภาพ	4.04	0.62	มาก	4
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการทำประชามติเพื่อแก้ไขปัญหาในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องด้วยวาจาที่สุภาพ	4.13	0.80	มาก	2
5. แหล่งทรัพยากรได้รับการพัฒนาให้ยั่งยืนโดยท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง	3.78	0.72	มาก	6
6. ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการต่าง ๆ ที่อาจเกิดปัญหาต่อการพัฒนาชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง ให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและประชาชนนมากที่สุด	3.95	0.67	มาก	5
7. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผลและใช้วาจาที่สุภาพ เมื่อคณะกรรมการชุมชนตัดสินใจเลือก โครงการที่ไม่ตรงกับการพัฒนาชุมชน	4.06	0.74	มาก	3
รวมเฉลี่ย	**4.01**	**0.33**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านได้เข้าร่วมประชุมกับ อบต. เสนอปัญหาความต้องการของชุมชน จัดกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ในการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่น ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.71) รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการทำประชามติเพื่อแก้ไขปัญหาในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องด้วยวาจาที่สุภาพ ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.80) และด้านมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในประชุมร่วมกับ อบต. ในการกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาชุมชนด้วยวาจาที่สุภาพ ($\bar{X}$ = 3.72, S.D. = 0.79)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)	การมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการดำเนินงานและการบริหารจัดการตามแผนพัฒนาชุมชน ในการแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกันของคนในชุมชน	3.74	0.69	มาก	7
2. ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง	3.96	0.65	มาก	3
3. ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ ของชุมชน ในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการดำรงชีพในชุมชน	3.99	0.77	มาก	1
4. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความสามัคคีและรักษาประเพณีอันดีงามของชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง	3.85	0.71	มาก	6
5. ท่านได้มีส่วนช่วยเหลือในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชน	3.94	0.68	มาก	4
6. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการกิจกรรมภายในชุมชนท้องถิ่น เช่น กิจกรรมต้านภัย ยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ด้วยความสุภาพ	3.96	0.72	มาก	2
7. ท่านมีส่วนร่วมในการพูดคุยระหว่างกลุ่มงานต่างๆ ในชุมชน ด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวานและใช้ถ้อยคำที่สุภาพเป็นประโยชน์ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในชุมชน	3.89	0.69	มาก	5
รวมเฉลี่ย	**3.90**	**0.36**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ ของชุมชน ในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการดำรงชีพในชุมชน ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการกิจกรรมภายในชุมชนท้องถิ่น เช่น กิจกรรมต้านภัย ยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ด้วยความสุภาพ ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.72) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการดำเนินงานและการบริหารจัดการตามแผนพัฒนาชุมชน ในการแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกันของคนในชุมชน ($\bar{X}$ = 3.74, S.D. = 0.69)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)	การมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนมากขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของการพัฒนาชุมชน	3.95	0.70	มาก	2
2. ท่านมีการพบปะสังสรรค์สร้างความสามัคคีในชุมชนมากขึ้นของการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง	3.87	0.70	มาก	6
3. ท่านมีความยินดีและภาคภูมิใจเมื่อโครงการต่าง ๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวท่านและชุมชน	3.93	0.69	มาก	3
4. ท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ และได้รับการช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ จากการบริหารจัดการของท้องถิ่น	3.89	0.70	มาก	5
5. ท่านสามารถนำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของการพัฒนาชุมชน ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.92	0.73	มาก	4
6. ท่านมีส่วนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชน และเป็นประโยชน์แก่ชุมชน	3.86	0.71	มาก	7
7. ท่านได้รับการอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน สามารถนำความรู้ที่ได้รับแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ภายใต้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง	3.98	0.70	มาก	1
รวมเฉลี่ย	**3.91**	**0.36**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านได้รับการอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน สามารถนำความรู้ที่ได้รับแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ภายใต้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.70) รองลงมา คือ ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนมากขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของการพัฒนาชุมชน ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = 0.70) และข้อมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชน และเป็นประโยชน์แก่ชุมชน ($\bar{X}$ = 3.86, S.D. = 0.71)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)	การมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการเข้าไปสังเกตการณ์ การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง ด้วยความสุภาพ	3.91	0.73	มาก	3
2. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวงด้วยความสุภาพ	3.86	0.71	มาก	7
3. ท่านมีส่วนร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวงมีการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนจากงบประมาณที่ใช้ เป็นประโยชน์ต่อชุมชน	3.92	0.71	มาก	2
4. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงาน และสภาพ ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานการพัฒนาชุมชน	3.92	0.73	มาก	1
5. ท่านมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการชุมชน ในงานด้านการพัฒนาชุมชน ปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้ความเหมาะสมกับชุมชน ด้วยวาจาที่สุภาพ	3.89	0.70	มาก	6
6. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามดูแลอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมตามแผนงานของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน ให้เกิดความสามัคคีในชุมชน	3.90	0.73	มาก	5
7. ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมเสวนาและแสดงความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินผล ด้วยการใช้เหตุผลและท้อยคำที่สุภาพ	3.91	0.72	มาก	4
รวมเฉลี่ย	**3.90**	**0.39**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงาน และสภาพ ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานการพัฒนาชุมชน ($\bar{X}$ = 3.92,

S.D. = 0.73) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวงมีการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนจากงบประมาณที่ใช้ เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.71) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวงด้วยความสุภาพ ($\bar{X}$ = 3.86, S.D. = 0.71)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples)

ตารางที่ 4.7 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม	เพศชาย		หญิง		t	sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)	4.02	0.34	4.00	0.32	.806	.578
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.92	0.36	3.89	0.36	.650	.850
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.93	0.34	3.90	0.39	.638	.162
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.90	0.39	3.90	0.39	.100	.651
รวมเฉลี่ย	**3.94**	**0.30**	**3.92**	**0.31**	**.630**	**.828**

จากตารางที่ 4.7 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม	อายุ					
	18-40 ปี		41-60 ปี		61 ปีขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.99	0.30	4.02	0.34	4.02	0.35
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.55	0.31	3.91	0.38	3.95	0.37
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.91	0.34	3.90	0.37	3.96	0.35
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.86	0.35	3.90	0.41	3.93	0.40
รวม	**3.90**	**0.27**	**3.93**	**0.32**	**3.97**	**0.32**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ปรากฏดังนี้

1. อายุ 18-40 ปี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.27) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.30) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.34) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.86, S.D. = 0.35) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.55, S.D. = 0.31)

2. อายุ 41-60 ปี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.32) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.34) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

(หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.38) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.41) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.37)

3. อายุ 61 ปีขึ้นไป โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.32) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.35) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.35) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = 0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.40)

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามอายุ

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.064	2	.032	.293	.746
	ภายในกลุ่ม	37.767	345	.109		
	รวม	**37.831**	**347**			
2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.397	2	.199	1.524	.219
	ภายในกลุ่ม	44.977	345	.130		
	รวม	**45.374**	**347**			
3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.199	2	.100	.784	.457
	ภายในกลุ่ม	43.827	345	.127		
	รวม	**44.026**	**347**			
4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.218	2	.109	.709	.493
	ภายในกลุ่ม	53.041	345	.154		
	รวม	**53.259**	**347**			
โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	.169	2	.084	.909	.404
	ภายในกลุ่ม	32.037	345	.093		
	รวม	**32.205**	**347**			

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม อายุ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม	ระดับการศึกษา					
	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)	4.02	0.33	3.99	0.33	3.94	0.29
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.91	0.37	3.90	0.35	3.71	0.21
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.92	0.37	3.92	0.34	3.83	0.21
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.91	0.40	3.89	0.40	3.78	0.20
รวม	**3.94**	**0.31**	**3.92**	**0.31**	**3.81**	**0.11**

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏดังนี้

1. ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = 0.31) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.33) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.37) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.40) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.37)

2. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.31) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.33) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.34) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.35) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 0.40)

3. ระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.81, S.D. = 0.11) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = 0.29) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.83, S.D. = 0.21) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.78, S.D. = 0.20) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.71, S.D. = 0.21)

ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามจำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม	**ความแปรปรวน**	**SS**	**df**	**MS**	**F**	**Sig**
1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.150	2	.075	.686	.504
	ภายในกลุ่ม	37.682	345	.109		
	รวม	**37.832**	**347**			
2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.428	2	.214	1.641	.195
	ภายในกลุ่ม	44.947	345	.130		
	รวม	**45.374**	**347**			
3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.079	2	.040	.311	.733
	ภายในกลุ่ม	43.947	345	.127		
	รวม	**44.026**	**347**			
4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.227	2	.113	.738	.479
	ภายในกลุ่ม	53.033	345	.154		
	รวม	**53.259**	**347**			
โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**.181**	**2**	**.091**	**.976**	**.378**
	ภายในกลุ่ม	**32.025**	**345**	**.093**		
	รวม	**32.206**	**347**			

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอาชีพ

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม	อาชีพ							
	เกษตรกร		รับราชการ		รับจ้างทั่วไป		อื่น	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)	4.07	0.35	3.98	0.33	4.00	0.31	3.97	0.31
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.96	0.39	3.88	0.33	3.86	0.33	3.89	0.37
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.93	0.38	3.89	0.36	3.90	0.36	3.92	0.33
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.94	0.43	3.87	0.34	3.88	0.38	3.88	0.38
รวม	**3.98**	**0.33**	**3.91**	**0.28**	**3.91**	**0.29**	**3.91**	**0.30**

จากตารางที่ 4.12 พบว่า การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง ปรากฏดังนี้

1. อาชีพ เกษตรกร โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.33) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.35) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.39) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = 0.43) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.38)

2. อาชีพ รับราชการ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.28) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.33) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 0.36) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.33) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.87, S.D. = 0.34)

3. อาชีพ รับจ้างทั่วไป โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.29) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.31) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.36) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.38) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.86, S.D. = 0.33)

4. อาชีพ อื่นๆ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.30) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.31) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.33) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.38)

ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอาชีพ

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.554	3	.185	1.705	.166
	ภายในกลุ่ม	37.277	344	.108		
	รวม	**37.831**	**347**			
2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.620	3	.207	1.588	.192
	ภายในกลุ่ม	44.754	344	.130		
	รวม	**45.374**	**347**			
3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.111	3	.037	.291	.832
	ภายในกลุ่ม	43.915	344	.128		
	รวม	**44.026**	**347**			
4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.341	3	.114	.739	.529
	ภายในกลุ่ม	52.918	344	.154		
	รวม	**53.259**	**347**			
โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**.342**	**3**	**.114**	1.231	.298
	ภายในกลุ่ม	**31.864**	**344**	**.093**		
	รวม	**32.206**	**347**			

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม อาชีพ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามรายได้

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม	รายได้					
	ไม่เกิน 10,000 บาท		10,000-20,000 บาท		มากกว่า 20,000บาท	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)	4.02	0.34	4.00	0.31	3.98	0.30
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.93	0.38	3.89	0.34	3.76	0.30
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.93	0.37	3.90	0.34	3.85	0.29
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)	3.92	0.41	3.89	0.37	3.81	0.30
รวม	**3.95**	**0.32**	**3.92**	**0.29**	**3.85**	**0.24**

จากตารางที่ 4.14 พบว่า การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง ปรากฏดังนี้

1. รายได้ ไม่เกิน 10,000 บาท โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = 0.32) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.34) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.38) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.41)

2. รายได้ 10,000-20,000 บาท โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.29) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.31) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.34) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 0.34)

3. รายได้ มากกว่า 20,000บาท โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.85, S.D. = 0.24) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.30) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.85, S.D. = 0.29) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.81, S.D. = 0.30) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ($\bar{X}$ = 3.76, S.D. = 0.30)

ตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามรายได้

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม	**ความแปรปรวน**	**SS**	**df**	**MS**	**F**	**Sig**
1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.055	2	.028	.253	.777
	ภายในกลุ่ม	37.776	345	.109		
	รวม	**37.831**	**347**			
2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.566	2	.283	2.179	.115
	ภายในกลุ่ม	44.808	345	.130		
	รวม	**45.374**	**347**			
3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.183	2	.091	.719	.488
	ภายในกลุ่ม	43.843	345	.127		
	รวม	**44.026**	**347**			
4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)	ระหว่างกลุ่ม	.239	2	.119	.776	.461
	ภายในกลุ่ม	53.021	345	.154		
	รวม	**53.260**	**347**			
โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**.218**	**2**	**.109**	**1.174**	**.310**
	ภายในกลุ่ม	**31.988**	**345**	**.093**		
	รวม	**32.206**	**347**			

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม รายได้ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการแจกแบบสอบถามจำนวน 348 คน ผู้ที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิดในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 33.91 สรุปเป็นตารางความถี่ ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด	ความถี่
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)	
1.1 ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการของชุมชนร่วมกับ อบต.ในการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่น	41
1.2 ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำประชามติเพื่อแก้ไขปัญหาในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	30
1.3 ควรให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการต่าง ๆ	25
1.4 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล เมื่อการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามข้อตกลงของการพัฒนาท้องถิ่น	22
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)	
2.1 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการดำเนินงานและการบริหารจัดการตามแผนพัฒนาชุมชน	35
2.2 ควรมีการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน ในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการดำรงชีพในชุมชน	30
2.3 ควรมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความสามัคคีและรักษาประเพณีอันดีงามของชุมชน	29
2.4 ควรมีการสนับสนุนการจัดการกิจกรรมภายในชุมชนท้องถิ่น เช่น กิจกรรมต้านภัย ยาเสพติด อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	24

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด	ความถี่
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)	
3.1 ควรให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ จากการบริหารจัดการของท้องถิ่น	50
3.2. ควรมีการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน เพื่อสร้างความสามัคคีในชุมชนมากขึ้น	47
3.3. ควรมีการกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมา เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนในชุมชน	21
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)	
4.1 ควรเปิดโอกาศให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าไปสังเกตการณ์ การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	39
4.2. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	36
4.3 ควรเปิดโอกาศให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนจากงบประมาณที่ใช้	24
4.4 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการชุมชน ในงานด้านการพัฒนาชุมชน	19

จากตารางที่ 4.16 ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความ ต้องการของชุมชนร่วมกับ อบต.ในการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่น ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำประชามติเพื่อแก้ไขปัญหาในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ควรให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการต่าง ๆ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งอย่าง มีเหตุผล เมื่อการดำเนินงานโครงการต่างๆ ไม่เป็นไปตามข้อตกลงของการพัฒนาท้องถิ่น

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ได้แก่ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการดำเนินงานและการบริหารจัดการตามแผนพัฒนาชุมชน ควรมีการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน ในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการดำรงชีพในชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความสามัคคีและรักษาประเพณีอันดีงามของชุมชน ควรมีการสนับสนุนการจัดการกิจกรรมภายในชุมชนท้องถิ่น เช่น กิจกรรมต้านภัย ยาเสพติด อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ได้แก่ ควรให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ จากการบริหารจัดการของท้องถิ่น ควรมีการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน เพื่อสร้างความสามัคคีในชุมชนมากขึ้น ควรมีการกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมา เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนในชุมชน

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ได้แก่ ควรเปิดโอกาศให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าไปสังเกตการณ์ การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเปิดโอกาศให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนจาก งบประมาณที่ใช้ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการชุมชน ในงานด้านการพัฒนาชุมชน

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ดผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

1. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านได้เข้าร่วมประชุมกับ อบต. เสนอปัญหาความต้องการของชุมชน จัดกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ในการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่น ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการทำประชามติเพื่อแก้ไขปัญหาในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องด้วยวาจาที่สุภาพ และด้านมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในประชุมร่วมกับ อบต. ในการกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาชุมชนด้วยวาจาที่สุภาพ

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ ของชุมชน ในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการดำรงชีพในชุมชน รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการกิจกรรมภายในชุมชนท้องถิ่น เช่น กิจกรรมต้านภัย ยาเสพติด อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ด้วยความสุภาพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการดำเนินงานและการบริหารจัดการตามแผนพัฒนาชุมชน ในการแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกันของคนในชุมชน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านได้รับการอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน สามารถนำความรู้ที่ได้รับแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ภายใต้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง รองลงมา คือ ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนมากขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของการพัฒนาชุมชน และข้อมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชน และเป็นประโยชน์แก่ชุมชน

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงาน และสภาพ ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานการพัฒนาชุมชน รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวงมีการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนจากงบประมาณที่ใช้ เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวงด้วยความสุภาพ

2. ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ได้แก่ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความ ต้องการของชุมชนร่วมกับ อบต.ในการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชน โดยสามารถแสดงความเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งอย่าง มีเหตุผล เมื่อการดำเนินงานโครงการต่างๆ ไม่เป็นไปตามข้อตกลงของการพัฒนาท้องถิ่น

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ได้แก่ ประชาชนมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการดำเนินงาน เช่น การดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน การสนับสนุนการจัดการกิจกรรมภายในชุมชนท้องถิ่น อย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ในการบริหารจัดการตามแผนพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างความสามัคคีและรักษาประเพณีอันดีงามของชุมชน

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ได้แก่ การกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมา โดยการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการของท้องถิ่น เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนในชุมชน

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ได้แก่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าไปสังเกตการณ์ การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น มีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชน มีส่วนร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรม และประเมินผล มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่ หรือคณะกรรมการชุมชน ในงานด้านการพัฒนาชุมชน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เพราะว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ วชิรวัชร งามละม่อม (2559, หน้า 1) ได้อธิบายว่า การนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมได้จำแนกรูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการของชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง ในการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำประชามติเพื่อแก้ไขปัญหาในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ วชิรวัชร งามละม่อม (2559, หน้า 1) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการ

ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พีรพงศ์ พูลสวัสดิ์ และคณะ (2564, หน้า 479-490) ได้ศึกษา ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน เป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการประเมินผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พีรพงศ์ พูลสวัสดิ์ และคณะ (2564, หน้า 479-490) ได้ศึกษา ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถาม

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความ ต้องการของชุมชนร่วมกับ อบต.ในการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่น ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำประชามติเพื่อแก้ไขปัญหาในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ควรให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการต่าง ๆ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งอย่าง มีเหตุผล เมื่อการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามข้อตกลงของการพัฒนาท้องถิ่น

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) ได้แก่ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการดำเนินงานและการบริหารจัดการตามแผนพัฒนาชุมชน ควรมีการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน ในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการดำรงชีพในชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความสามัคคีและรักษาประเพณีอันดีงามของชุมชน ควรมีการสนับสนุนการจัดการกิจกรรมภายในชุมชนท้องถิ่น เช่น กิจกรรมต้านภัย ยาเสพติด อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) ได้แก่ ควรให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ จากการบริหารจัดการของท้องถิ่น ควรมีการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน เพื่อสร้างความสามัคคีในชุมชนมากขึ้น ควรมีการกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมา เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนในชุมชน

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) ได้แก่ ควรเปิดโอกาศให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าไปสังเกตการณ์ การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเปิดโอกาศให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนจาก งบประมาณที่ใช้ ควรให้

ประชาชนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการชุมชนในงานด้านการพัฒนาชุมชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน

2) องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวงควรมีส่วนร่วมกับชุมชนในการดำเนินงานและการบริหารจัดการตามแผนพัฒนาชุมชน

3) ควรเปิดโอกาศให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าไปสังเกตการณ์ การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

1) องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวงควรสนับสนุนและมอบหมายให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมสังเกตการณ์ และตรวจสอบการทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานในชุมชนเพื่อควบคุมและติดตามการทำงานให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด

2) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนเข้ามาเป็นกรรมการประเมินผลแผนงานหรือตัวแทนในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจะต้องมีการหมุนเวียนแต่งตั้งคณะกรรมการให้ครบทุกคน ทุกชุมชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับทราบถึงผลงานและโครงการพัฒนาท้องถิ่น ให้คลอบคุมทุกคนทุกชุมชน

5.3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านศักยภาพในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเพื่อเป็นการตรวจสอบถึงขีดความสามารถของประชาชนในการพัฒนาชุมชนและใช้วางแผนในการพัฒนาต่อไป

2) ควรจะทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานปกครองท้องถิ่นด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้คำตอบเพิ่มเติมในประเด็นที่การศึกษาในเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้

3) ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรค และสาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมในการบริหารงานปกครองท้องถิ่นไม่เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้

บรรณานุกรม

1) หนังสือทั่วไป

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). *สถิติสำหรับงานวิจัย.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.

เกษม จันทร์แก้ว. (2556). การจัดการสิ่งแวดล้อมแบบผสมผสาน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

โกวิทย์ พวงงาม. (2559). *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต.* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

จินตนา สุจจานันท์. (2556). *การศึกษาและการพัฒนาชุมชนในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: โอเอส พริ้นติ้งเฮ้าส์.

จินตวีร์ เกษมศุข. (2556). *การใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน.* กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ชวลิต สละ. (2556). *ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โชคสุข กรกิตติชัย. (2560). *ทิศทางการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ณฐพรรณ ชาญธัญกรรม. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรกรมชลประทาน (สามเสน). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.

ณัฐฐา แก้วนวล. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของพนักงานในการพัฒนาระบบการบริหารงานคุณภาพ ISO9001:2008: กรณีศึกษาบริษัทสยามกลกลาสอินดัสทรีจำกัด.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2555). *การบริหารการพัฒนา : ความหมาย เนื้อหา แนวทางและปัญหา* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). *การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ.* กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

เทพศักดิ์ บุณยรัตพันธุ์. (2554). *ทิศทางและแนวโน้มของการบริการสาธารณะ เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการบริการสาธารณะ* (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรีมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

ธีรวุฒิ โศภิษฐิกุล. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย.* ฉะเชิงเทรา: เอ็มเอ็นคอมพิวออฟเซท.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2550). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซทการพิมพ์.

นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์. (2560). *หลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปฏิพัทธ์ ครุฑชา. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พงศ์สัณห์ ศรีสมทรัพย์. (2556). *ความรู้เบื้องต้นเรื่ององค์การและการจัดการในภาครัฐ.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์* (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จากัด.

พะยอม วงศ์สารศรี. (2558). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

มัลลิกา ต้นสอน. (2554). *พฤติกรรมองค์กร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็กซเปอร์เน็ท.

วชิรวัชร งามละม่อม. (2559). *ทฤษฎีการมีส่วนร่วม.* ปทุมธานี: สถาบันวิชาการไทยวิจัยพัฒนาการจัดการ TRDM.

วัชรา ไชยสาร. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.* กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2551). *การวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของการบริหารการจัดการการบริหารการพัฒนาและการบริหารจัดการ.* กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กซเปอรเน็ท จำกัด.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2555). *แนวคิด ทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์

วุฒิสาร ตันไชย. (2557). *ระบบการปกครองท้องถิ่นประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน : ราชอาณาจักรไทย.* กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ธมฺมธโร). (2556). *ธรรมะสร้างเยาวชน.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย

สมเด็จพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 38). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์.

สัจจา บรรจงศิริ และคณะ. (2562). *การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำพื้นที่ลุ่มน้ำปิง.* นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2560). การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม: เทคนิควิธีและการนำไปสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570* กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). หลักการทฤษฎีและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุธี ขวัญเงิน. (2559). หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น

สุรพล สุยะพรหม และคณะ. (2555). พื้นฐานทางการจัดการ. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แสวง รัตนมงคลมาศ. (2556). *พฤติกรรมในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาล พ.ศ. 2510 ศึกษาจากกรณีเทศบาลเมืองขอนแก่น และมหาสารคาม.* กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง. (2566). *แผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง พ.ศ.2566-พ.ศ.2570).* ร้อยเอ็ด: สำนักงาน.

อรทัย ก๊กผล. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชน.* กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี.

2) ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

ขนิษฐา ศรีนนท์. (2554). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนย่อยต่อการวางแผน. พัฒนาเทศบาลนครนนทบุรี.* ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชญานิศฐ์ รักแจ้ง. (2554). *การให้บริการของสานักงานประกันสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ตามทัศนะของผู้ประกันตนเขตกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระครูประภัศร์ธรรมาภิรักษ์ (จันเขียด). (2561). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูอาทรปริยัตยานุกิจ (สุจิตฺโต/เพียรสองชั้น). (2555). *การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด.* วิทยานิพนธ์. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนาบัณฑิตวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหานพดล สีทอง. (2554). *ความสำคัญระหว่างคุณธรรมด้านสังคหวัตุ 4 และขันติ – โสรัจจะกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของบุคลากร: ศึกษาเฉพาะกรณีของสานักนโยบายและยุทธศาสตร์ สานักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข.* สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

เลิศลัคน์ ภาคาผล. (2561). *การบริหารงานสถานศึกษาโดยใช้หลักสังควัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

วินัย มีมาก. (2564). *ทฤษฎีการบริหารจัดการ: หลักการและแนวคิด*, สารนิพนธ์, ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สิทธิ์ธนันท์ วารุณสหรัชภณ. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลตลาดจินดา อำเภอสามพรานจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์, รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุมาลี ลิ่มเจียสหพงษ์. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์, คณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

3) สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง

3.1) บทความในวารสาร

กิตติยา ระวะนาวิก และฉัตรวรัญช์ องคสิงห. (2566). นวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น. *Journal of Philosophical Vision*, 28(1), 130-145.

จักรวาล สุขไมตรี. (2562). การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *วารสารราชพฤกษ์, 17*(2), 105-111.

จักรินทร์ ภูเขียวและคณะ. (2563). การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่นในภาวการณ์เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์,* 5(3), 212-223.

จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2555). บทวิจารณ์เรื่อง การวิเคราะห์หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนใน The Public Participation Handbook: Making Better Decisionsthrough Citizen Involvement ในบริบทประเทศไทย. โดย Creighton, J. L. (2005). *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม,* 8(1), 123-141.

ณัฏฐ์ณัชชา ไชยประเสริฐ.(2565). บทบาทท้องถิ่นกับการบริหารจัดการเมืองแบบ Smart City. *วารสาร มจร บาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์*, 8(1),71-84.

ตรัยณภรัท เสาวรา. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. *วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 1*(3), 1-12.

บุญเพ็ญ สิทธิวงษา, อาทิตย์ แสงเฉวก และกนกอร บุญมี. (2565). การบริหารจัดการท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามแนวชายแดนจังหวัดหนองคายและบึงกาฬ. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 5(2), 49–66.

พระครูสังฆรักษ์ปรีชา ฐิตญาโณ. (2564). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับวัด ตามหลักสังคหวัตถุ 4. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 8*(6), 77-87.

พระนิทัศน์ วงศ์วังเพิ่ม และคณะ. (2565). นโยบายการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหว้า อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, 7*(2), 300-317.

พระมหาวิเศษ กนฺตธมฺโม (มั่งคั่ง). (2563). การมีสวนรวมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมือง. *วารสาร มจร. เลย ปริทัศน journal of mcu. loei review*, 1(3), 46-55.

พระเมธาวินัยรส (สุเทพ พุทธจรรยา) และสาลินี รักกตัญญู. (2566). การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข. *วารสารวิจยวิชาการ, 6*(1), 289-302.

พีรพงศ์ พูลสวัสดิ์ และคณะ. (2564). ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารมจร อุบลปริทรรศน์, 6*(2), 479-490.

วัฒนา นนทชิต และคณะ. (2565). ศักยภาพในการจัดการเชิงกลยุทธ์ของเทศบาลนครยะลาตามแนวทาง “การบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดี” บนพื้นฐานหลักธรรมาภิบาล. *วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน,* 4(3),78-90.

ศักดิ์สิทธิ์ ฆารเลิศ และอลงกต สารกาล. (2560). ว่าด้วยแนวคิดการบริหารจัดการปกครองท้องถิ่นบนเครือข่ายความร่วมมือ. *วารสารสังคมศาสตร์ นิติศาสตร์,* 1(2), 82-103.

สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิจยวิชาการ, 2*(1), 183-197.

สุเมธ แสงนิ่มนวล. (2556). ต้นแบบการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 11*(2), 63-80.

อนุกูล ศิริจันทร์. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน. *Journal of Roi Kaensarn Academi,* 4(1), 18-31.

อรศิริ เกตุศรีพงษ์. (2550). สังคหวัตถุ 4 : วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการจัดการความรู้. *วารสาร Productivity World เพื่อการเพิ่มผลผลิต, 12*(68), หน้า 43-46

อัญชลี นรินทร, และตระกูล มีชัย. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างบูรณาการในชุมชนกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิค, 8*(3), 406-421.

อัตติยาพร ไชยฤทธิ์. (2565). พัฒนาการและแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทย. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร, 5*(2), 113-129.

อำนวย บุญรัตนไมตรี, วัฒนา นนทชิต และธณกฤษ งามมีศรี. (2559). กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารท้องถิ่น. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 11(2), 110-127.

Brody, S. D., Godschalk, D. R., and Burby, R. J. (2003). Mandating citizen participation in planmaking: Six strategic planning choices. American Planning sociation. *Journal of the American Planning Association*, *69*, 245–65

Fayol, Henry. (1916). “Administration Industrielle et generale”. Bulletin de la Societe de l’Industrie Minerale, *fifth series, 10*(3), 5-162.

Gasto Frumence. (2014). Participation in health planning in a decentralized health system. *Kongwa district Tanzania*, *72*, 1-1.

4. เอกสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2555). คู่มือการจัดทำแผนท้องถิ่น. เอกสารเผยแพร่ออนไลน์ สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2567 จาก https://shorturl.at/KjzEj

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. พระเทพวชิรวิมล, ดร.
   ศน.บ. (พุทธศาสนาและปรัชญา)
   MASTER OF ARTS IN BUDDHIST STUDIES
   Ph.D. in PALI & BUDDHISM
   ตำแหน่ง : อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
   สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา และเจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ธ)
2. นางมัตติกา กอมาตย์
   ร.ม. รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
   ศศ.ม. ศิลปะศาสตร์บัณฑิต (รัฐศาสตร์ บริหารรัฐกิจ)
   พธ.บ. พุทธศาสตรบัณฑิต (ศาสนา)
   ตำแหน่ง ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง
3. นายนรินทร์ ทิพยศักดิ์
   ร.ม. รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต
   ตำแหน่ง : ตำแหน่ง รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง

ภาคผนวก ข
หนังสือความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔
ที่ อว ๗๙๑๗/ ๐๐๗๘ **วันที่** ๖ ธันวาคม ๒๕๖๖
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย (IOC)

กราบเรียน พระเทพวชิรวิมล, ดร.

ด้วย พระณัฐนนท์ จิตสำโร (วรวงค์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด” มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงกราบเรียนมายังพระเดชพระคุณได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระเมธีวัชราภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว๐๖๑๑

๖ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร นางมัตติกา กอมาตย์

ด้วย พระณัฐนนท์ จิตสำโร (วรวงค์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด” มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระเมธีวัชราภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ยินดีรับเป็นผู้เชี่ยวชาญ.

(นางมัตติกา กอมาตย์)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
12 ธ.ค. 66

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร. ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๖๒๔๘-๔๖๓๗

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๙๑๗/๐๐๗๕ **วันที่** ๖ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย (IOC)

กราบเรียน พระเทพวชิรวิมล, ดร.

ด้วย พระณัฐนนท์ จิตสำโร (วรวงค์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด” มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงกราบเรียนมายังพระเดชพระคุณได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระเมธีวัชราภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย (IOC)
(พระเทพวชิรวิมล)
ผอ.วิทยาเขต (ร)
14.ธ.ค.66

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ ๐๐๒๖

๑๙ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out)

เจริญพร นายสมพร ผันอากาศ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทย

ด้วย พระณัฐนนท์ จิตสำโร (วรวงค์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) ในหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

พ. เมธีวชิราภรณ์

(พระเมธีวัชราภรณ์, รศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘ ๖๒๔๘๔๖๓๗

อนุเคราะห์ตามเห็นควรด้วยจักเป็นพระคุณ

(นายสมพร ผันอากาศ)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทย

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/๐๐๘๔

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง

ด้วย พระณัฐนนท์ จิตสำโร (วรวงค์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๗๕๐๖๑๐๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

พ. เมธีวัชราภรณ์

(พระเมธีวัชราภรณ์, รศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

(นายนิพนธ์ สรรพวุธ)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง

ยินดีให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจอย่างยิ่ง

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๘๖ ๒๔๘๔๖๓๗

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วน ตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วน ตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ในการตอบแบบสอบถามขอได้โปรดตอบตามความเป็นจริง ตอบทุกตอน ทุกข้อ และข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม จะเก็บเป็นความลับและใช้เฉพาะขอบเขตทางวิชาการ เพื่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เท่านั้น จะไม่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดผลเสียหายใดๆ ต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์

พระณัฐนนท์ จิตฺตสำโร (วรวงค์)
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ตามความเป็นจริง

ที่ ข้อความ

1. เพศ
   - ☐ 1. ชาย
   - ☐ 2. หญิง
2. อายุ
   - ☐ 1. อายุ 18-40 ปี
   - ☐ 2. อายุ 41-60 ปี
   - ☐ 3. อายุ 61 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
   - ☐ 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
   - ☐ 2. ปริญญาตรี
   - ☐ 3. สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป
4. อาชีพ
   - ☐ 1. เกษตรกร
   - ☐ 2. รับราชการ
   - ☐ 3. รับจ้างทั่วไป
   - ☐ 4. อื่นๆ

5 รายได้
   - ☐ 1. ไม่เกิน 10,000 บาท
   - ☐ 2. 10,000-20,000 บาท
   - ☐ 3. มากกว่า 20,000 บาท

ตอนที่ 2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วน ตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบทางขวามือ ของแต่ละข้อเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดคะแนนกับระดับการปฏิบัติ ดังนี้

5 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มากที่สุด
4 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มาก
3 หมายถึง การให้บริการอยู่ในระดับ ปานกลาง
2 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อย
1 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน	**การมีส่วนร่วม**				
	5	**4**	**3**	**2**	**1**
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4)					
1) ท่านได้เข้าร่วมประชุมกับ อบต. เสนอปัญหาความต้องการของชุมชน จัดกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ในการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่น ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน					
2) ท่านมีส่วนร่วมในประชุมร่วมกับ อบต. ในการกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาชุมชนด้วยวาจาที่สุภาพ					
3) ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องด้วยวาจาที่สุภาพ					
4) ท่านได้มีส่วนร่วมในการทำประชามติเพื่อแก้ไขปัญหาในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องด้วยวาจาที่สุภาพ					
5) แหล่งทรัพยากรได้รับการพัฒนาให้ยั่งยืนโดยท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง					
6) ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการต่าง ๆ ที่อาจเกิดปัญหาต่อการพัฒนาชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง ให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและประชาชนมากที่สุด					

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน	การมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
7) ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผลและใช้วาจาที่สุภาพ เมื่อคณะกรรมการชุมชนตัดสินใจเลือก โครงการที่ไม่ตรงกับการพัฒนาชุมชน					
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4)					
8) ท่านมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการดำเนินงานและการบริหารจัดการตามแผนพัฒนาชุมชน ในการแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกันของคนในชุมชน					
9) ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง					
10) ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ ของชุมชน ในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการดำรงชีพในชุมชน					
11) ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความสามัคคีและรักษาประเพณีอันดีงามของชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง					
12) ท่านได้มีส่วนช่วยเหลือในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชน					
13) ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการกิจกรรมภายในชุมชนท้องถิ่น เช่น กิจกรรมต้านภัย ยาเสพติด อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ด้วยความสุภาพ					
14) ท่านมีส่วนร่วมในการพูดคุยระหว่างกลุ่มงานต่างๆ ในชุมชน ด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวานและใช้ถ้อยคำที่สุภาพเป็นประโยชน์ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในชุมชน					
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4)					
15) ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนมากขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของการพัฒนาชุมชน					
16) ท่านมีการพบปะสังสรรค์สร้างความสามัคคีในชุมชนมากขึ้นของการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง					
17) ท่านมีความยินดีและภาคภูมิใจเมื่อโครงการต่าง ๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวท่านและชุมชน					

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน	การมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
18) ท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ และได้รับการช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ จากการบริหารจัดการของท้องถิ่น					
19) ท่านสามารถนำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของการพัฒนาชุมชน ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
20) ท่านมีส่วนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชน และเป็นประโยชน์แก่ชุมชน					
21) ท่านได้รับการอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน สามารถนำความรู้ที่ได้รับแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ภายใต้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง					
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4)					
22) ท่านได้มีส่วนร่วมในการเข้าไปสังเกตการณ์ การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง ด้วยความสุภาพ					
23) ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวงด้วยความสุภาพ					
24) ท่านมีส่วนร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวงมีการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนจากงบประมาณที่ใช้ เป็นประโยชน์ต่อชุมชน					
25) ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงาน และสภาพปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานการพัฒนาชุมชน					
26) ท่านมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการชุมชน ในงานด้านการพัฒนาชุมชน ปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้ความเหมาะสมกับชุมชน ด้วยวาจาที่สุภาพ					
27) ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามดูแลอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมตามแผนงานของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน ให้เกิดความสามัคคีในชุมชน					
28) ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมเสวนาและแสดงความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินผล ด้วยการใช้เหตุผลและท้อยคำที่สุภาพ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ท่านมีความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (หลักสังคหวัตถุ 4) อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ท่านมีความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (หลักสังคหวัตถุ 4) อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. ท่านมีความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (หลักสังคหวัตถุ 4) อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. ท่านมีความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (หลักสังคหวัตถุ 4) อย่างไร

.....

.....

.....

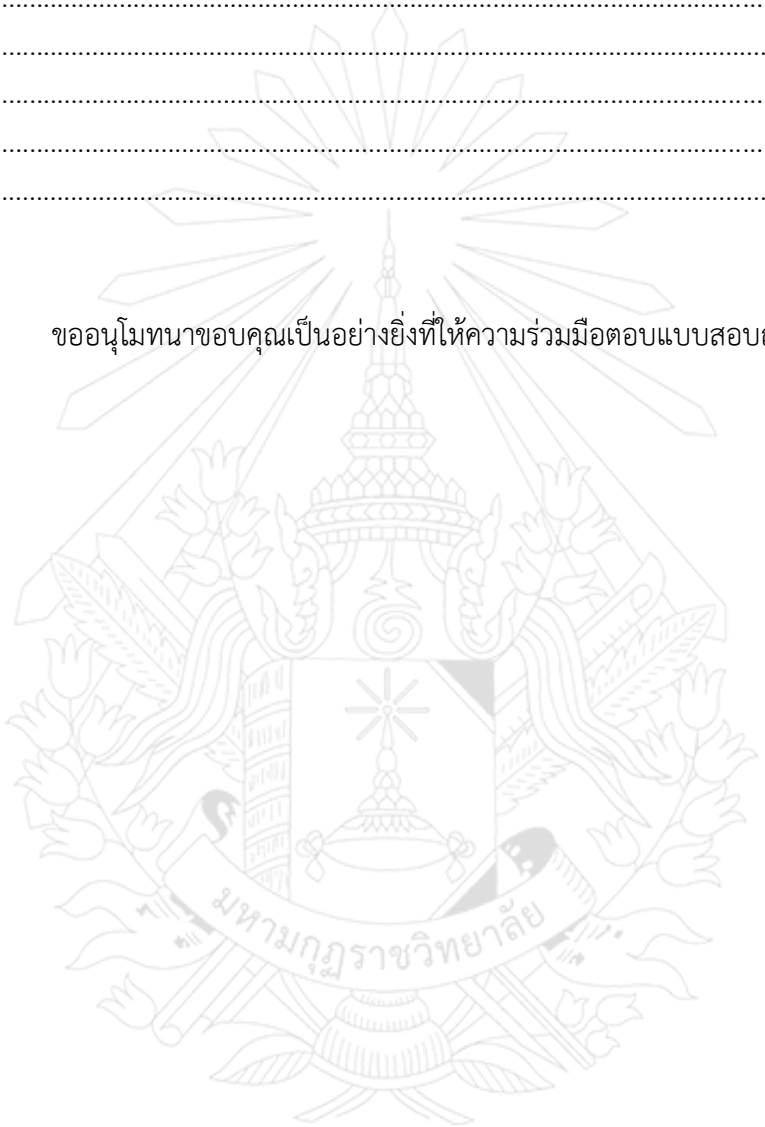
.....

.....

.....

.....

ขออนุโมทนาขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ฉ
ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผลการตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ย IOC	สรุปผล
	1	2	3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ย IOC	สรุปผล
	1	2	3			
27	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

สูตร $IOC = \frac{\sum R}{N}$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

N แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

หมายเหตุ: ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

สรุปค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

ผลการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

Reliability

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.950	28

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – ฉายา(นามสกุล) : พระณัฐนนท์ จิตฺตสำโร (วรวงค์)

วัน/เดือน/ปีเกิด : 20 สิงหาคม 2517

ชาติภูมิ : 26 หมู่ 7 บ้านยางโทน ตำบลเทอดไทย อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อย

ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดแสนสุขาราม ตำบลเทอดไทย อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

วุฒิการศึกษา

: พ.ศ.2563 จบปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร สาขาการพัฒนาชีวิตและชุมชนแบบบูรณาการ

พ.ศ 2565 กำลังศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด

E-mail : nattanon.086@Gmail.com

โทรศัพท์ : 0862484637